Załącznik do Uchwały

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CHOTCZA

NA LATA 2027-2036

CHOTCZA 2026

Spis treści

1. WPROWADZENIE 4
2. DIAGNOZA STANU GMINY CHOTCZA 5
2.1. Ogólna charakterystyka gminy Chotcza 5
2.2. Demografia 6
2.3. Infrastruktura społeczna i edukacyjna 7
3. WNIOSKI Z DIAGNOZY 8
3.1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej, w tym środowiskowej 8
3.2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej 9
3.3. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej 11
4. ANALIZA SWOT 14
5. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM 19
5.1. Wizja Gminy Chotcza 19
5.2. Misja Gminy Chotcza 20
5.3. Cele rozwoju Gminy Chotcza 21
6. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH 28
7. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA . 34
8. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY 47
9. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE 51
10. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ 63
11. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH 63
11.1. Wdrażanie strategii i komunikowanie o procesie wdrażania strategii 64
11.2. Monitoring i aktualizacja Strategii 66
11.3. Proces ewaluacji Strategii 67
11.4. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych 69
12. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA 70

1. WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Chotcza na lata 2027-2036 to dokument określający kierunki rozwoju gminy Chotcza w ciągu najbliższych 9 lat. Powstała z inicjatywy władz lokalnych Gminy. Zgodę na przygotowanie tego dokumentu wyraziła Rada Gminy Chotcza Uchwałą Nr XXVII/120/26 z dnia 29 kwietnia 2026 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Chotcza na lata 2027-2036 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Głównym celem dokumentu jest wskazanie kierunków rozwoju Gminy, z wykorzystaniem potencjału: społecznego, gospodarczego i przestrzennego.

W pracach nad przygotowaniem Strategii brali udział przede wszystkim przedstawiciele władz Gminy, przedstawiciele jednostek organizacyjnych gminy, pracownicy Urzędu Gminy oraz mieszkańcy gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Chotcza na lata 2027-2036 jest dokumentem o charakterze strategiczno-wdrożeniowym, mającym na celu zaplanowanie działań zapewniających zrównoważony rozwój gminy.

Dokument ten jest zgodny z dokumentami strategicznymi jednostek samorządu terytorialnego wyższego rzędu:

- Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+
- Strategią Rozwoju Powiatu Lipskiego na lata 2021 – 2030

Strategia Rozwoju Gminy Chotcza jest podstawowym i najważniejszym dokumentem na szczeblu lokalnym, wskazującym problemy, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju i została sporządzona w oparciu o zapisy art. 10e i 10f Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.). Zgodnie z wyżej wskazanymi przepisami prawnymi, niniejsza Strategia zawiera następujące elementy:

1. cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym,
2. kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych,
3. oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia,
4. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni,
5. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie,
6. obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 581), wraz z zakresem planowanych działań,
7. obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań,
8. system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych,
9. ramy finansowe i źródła finansowania.

Integralną częścią Strategii jest „Diagnoza sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej Gminy Chotcza”. Diagnoza pozwoliła przygotować ogólną ocenę stanu

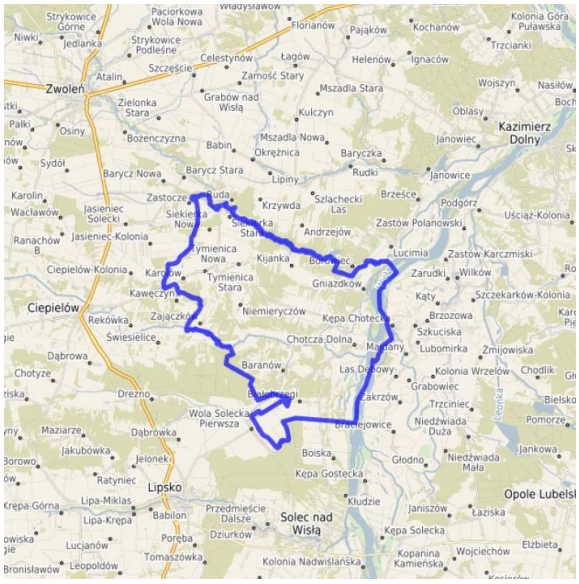
istniejącego obecnie w Gminie oraz określić jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia. Stanowiła ona punkt wyjścia całego procesu planowania strategicznego.

W proces tworzenia Strategii włączeni zostali mieszkańcy, którzy mieli możliwość wypowiedzieć się na temat postrzegania jakości życia na terenie gminy oraz na temat swoich oczekiwań w zakresie kierunków rozwoju gminy w latach obowiązywania Strategii w przeprowadzonej ankiecie. Raport z przeprowadzonych konsultacji stanowi załącznik nr 2 do Strategii. Ponadto, w toku prac nad strategią zostało zorganizowane spotkanie konsultacyjne, podczas którego zaprezentowano wyniki diagnozy oraz zdefiniowano kierunki rozwoju gminy oraz zebrano uwagi uczestników.

2. DIAGNOZA STANU GMINY CHOTCZA

2.1. Ogólna charakterystyka gminy Chotcza

Gmina Chotcza jest położona w północno-wschodniej części powiatu lipskiego w dolinie środkowej Wisły, u ujścia rzek Zwoleńki i Iłżanki. Gmina ma powierzchnię 89,9 km^2 i zajmuje 12% powierzchni powiatu lipskiego. Z gminą Chotcza sąsiadują gminy: Zwoleń, Przyłęk, Ciepielów, Lipsko, Solec nad Wisłą oraz Łaziska i Wilków – gminy z terenu województwa lubelskiego.

Źródło: https://polska.e-mapa.net

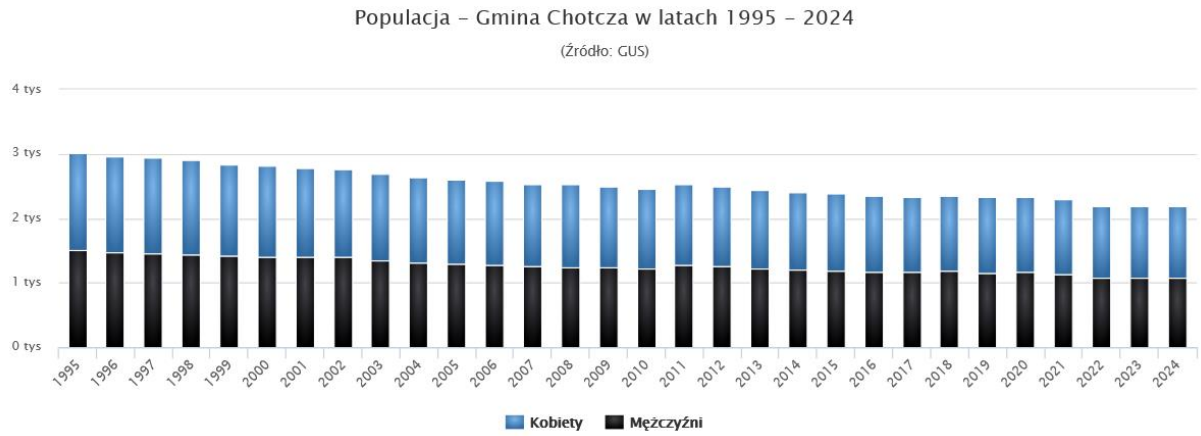
Na jej terenie znajduje się 17 sołectw: Baranów, Białobrzegi, Chotcza Dolna, Chotcza Górna, Chotcza-Józefów, Gniazdków, Gustawów, Jarentowskie Pole, Karolów, Kijanka, Kolonia Wola Solecka, Niemieryczów, Siekierka Nowa, Siekierka Stara, Tymienica Nowa, Tymienica Stara oraz Zajączków.

Źródło: https://sip.gison.pl/chotcza

2.2. Demografia

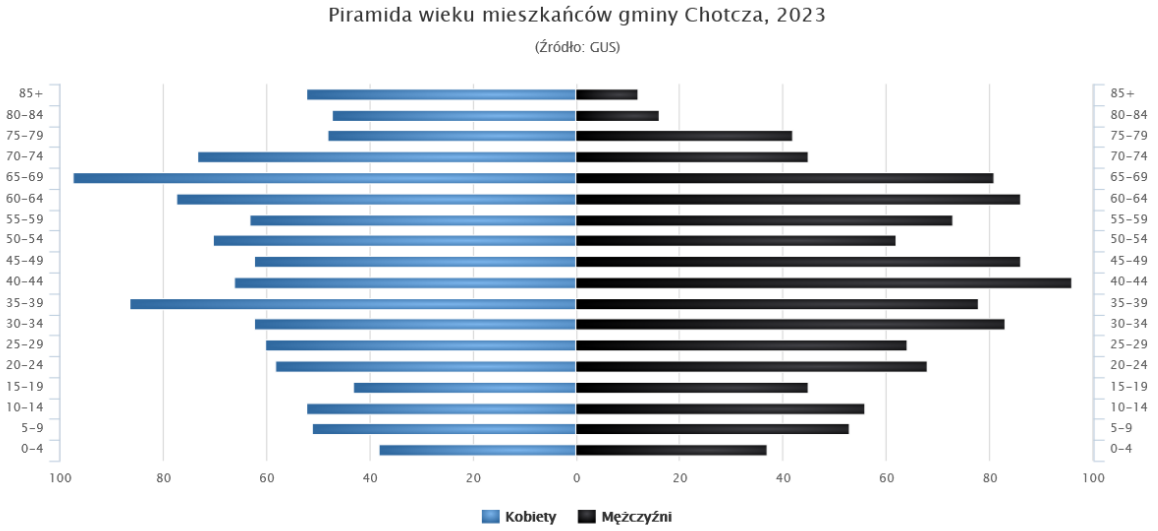
Gmina Chotcza zamieszkana jest przez 2219 mieszkańców, z czego 1111 stanowią kobiety, a 1108 mężczyźni (stan na 07.07.2026 r.) W latach 2002-2024 liczba mieszkańców zmalała o 20,9%.

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Chotcza

Gmina Chotcza ma **ujemny przyrost naturalny** wynoszący -25. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -11,44 na 1000 mieszkańców gminy Chotcza. Na 1000 ludności gminy Chotcza przypada 16.93 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa mazowieckiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju. W 2024 roku zarejestrowano 24 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 17 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Chotcza 7.

Średni wiek mieszkańca gminy Chotcza wynosi 44,5 lat. Średni wiek kobiety – 46,6 lat a mężczyzny – 42,2 lat. W porównaniu do średniego wieku mieszkańca województwa mazowieckiego – 41,9 lat piramida wieku mieszkańców gminy Chotcza wskazuje na starzenie się społeczności lokalnej. Piramida jest najszersza w zakresach wiekowych 35-69 lat w przypadku obu płci. Oznacza to, że w kolejnych latach coraz większe znaczenie w działaniach władz gminy będzie miała polityka senioralna.

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Chotcza

2.3. Infrastruktura społeczna i edukacyjna

Jednym z priorytetów gminy Chotcza jest rozwój oferty usług edukacyjnych i opiekuńczych w zakresie edukacji przedszkolnej oraz na poziomie szkoły podstawowej. W gminie funkcjonuje Publiczna Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Walk Partyzanckich oraz żłobek AKTYWNY DZIENNY OPIEKUN W GMINIE CHOTCZA 2026.

Na terenie gminy istnieje rozbudowana infrastruktura sportowa i rekreacyjna do której należy zaliczyć następujące obiekty:

1. Boisko wielofunkcyjne boisko o sztucznej nawierzchni w Białobrzegach (2025 r.)
2. Kompleks boisk sportowych (modernizacja oświetlenia i ogrodzenia 2024 r.)
3. Boisko wielofunkcyjne o sztucznej nawierzchni w Tymienicy Starej (2024 r.)
4. Rekreacyjny obiekt małej architektury – tor rowerowy typu ’pumptrack’ w Chotczy-Józefów (2023 r.)
5. Place zabaw z elementami siłowni zewnętrznej w miejscowościach: Gustawów, Siekierka Stara, Niemieryczów, Zajączków (2021 r.)

Otwarte strefy aktywności - Chotcza-Józefów i Tymienica Stara

Place zabaw: Baranów, Kolonia Wola Solecka, Siekierka Nowa, Chotcza Dolna.

Altany – miejsca spotkań mieszkańców, w budowę świetlica w Chotczy Dolnej

W gminie funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna

3. WNIOSKI Z DIAGNOZY

3.1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej, w tym środowiskowej

W wyniku przeprowadzonej diagnozy stanu Gminy Chotcza zidentyfikowano następujące potencjały i wyzwania w strefy przestrzennej:

Potencjał i atuty sfery przestrzennej:

- Potencjał rolniczy: duży udział terenów rolniczych, co stanowi o jej tożsamości i jest podstawą dla rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego, agroturystyki i rolnictwa ekologicznego.
- Walory przyrodnicze i krajobrazowe: z uwagi na położenie, gmina posiada cenne obszary przyrodnicze (lasy, rzeki, obszary chronione), które stanowią o jej atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej.
- Potencjał rekreacyjny: Bliskość natury i mniej zurbanizowany charakter sprzyjają rozwojowi funkcji rekreacyjnych i turystycznych, zwłaszcza dla mieszkańców większych miast.
- Spokojny charakter i jakość życia: dla wielu osób, możliwość życia w mniej zaludnionym, spokojnym otoczeniu, z dostępem do przyrody, jest dużym atutem.
- Potencjał leśnej przestrzeni produkcyjnej: lasy, poza funkcją turystyczną, ekologiczną i klimatyczną, pełnią na terenie gminy Chotcza istotną rolę gospodarczą. W związku z dużą powierzchnią lasów bardzo ważną dziedziną gospodarki jest tu leśnictwo i gospodarka leśna.
- Duży potencjał do produkcji energii OZE.

Wyzwania w sferze przestrzennej:

- Braki w infrastrukturze komunikacyjnej (ciągów pieszych/rowerowych): wpływający na komfort życia i bezpieczeństwo.
- Bariery transportowe: utrudniony dostęp do większych ośrodków miejskich, brak dogodnej komunikacji publicznej, co ogranicza możliwości zatrudnienia i edukacji.

- Niedobory w infrastrukturze technicznej (internet): infrastruktura poprawi warunki życia mieszkańców i atrakcyjność gminy dla potencjalnych inwestorów (np. branże wymagające szybkiego internetu).
- Niski poziom pokrycia gminy MPZP: poprawiającym atrakcyjność gminy dla potencjalnych inwestorów i powodującym planowany rozwój zabudowy jednorodzinnej na terenach rolnych może prowadzić do wzrostu kosztów infrastruktury i degradacji krajobrazu.
- Zanieczyszczone zbiorniki wodne mogące pełnić kluczową rolę w rozwoju branży turystycznej w tym bazy noclegowej.
- Niski poziom korzystania z energii OZE.

3.2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Sytuacja społeczna w Gminie Chotcza charakteryzuje się szeregiem wyzwań, głównie w obszarze niskiej aktywności społecznej, problemów demograficznych (starzenie się), ekonomicznych (bezrobocie), uzależnień i przemocy. Istnieją również braki w infrastrukturze społecznej (np. brak dziennych domów pobytu, niedostateczna oferta dla młodzieży i dzieci).
Jednocześnie gmina posiada zasoby i podejmuje działania na rzecz rozwiązania tych problemów, głównie poprzez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, realizację programów wsparcia. Diagnoza ta stanowi podstawę do dalszego planowania działań strategicznych, mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców i rozwój kapitału społecznego w gminie. Analizując potencjał i atuty sfery społecznej Gminy Chotcza, należy odwołać się do jej mocnych stron, które – mimo zdiagnozowanych problemów, takich jak niska aktywność społeczna czy starzenie się społeczeństwa – stanowią podstawę do budowania spójnej i wspierającej się wspólnoty.

Potencjał i atuty sfery społecznej Gminy Chotcza:

1. Silne instytucje wsparcia społecznego:

- Aktywny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS): GOPS w Chotczy jest istotną instytucją w zakresie polityki społecznej. Oferuje szeroki zakres usług, w tym wsparcie w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci za zgodą i z aktywnym udziałem rodzin. W GOPS aktywnie działa Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który stanowi wsparcie dla osób w trudnych sytuacjach życiowych.
- *Aktywny dzienny opiekun w Gminie Chotcza*
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chotczy: wspiera osoby i rodziny dotknięte problemami związanymi z alkoholem i narkotykami. W kontekście narastających wyzwań społecznych Komisja angażuje w swoje działania instytucje i organizacje pozarządowe oraz społeczność lokalną.

2. **Dążenie do integracji i budowania więzi:**

- Organizacja wydarzeń integrujących: gmina organizuje spotkania integracyjne (np. pikniki rodzinne, spotkania okolicznościowe). Wydarzenia te są ważne dla podtrzymywania lokalnych tradycji, budowania poczucia wspólnoty i dają mieszkańcom okazję do spotkań i wzajemnego poznawania się.
- Sieć świetlic wiejskich: świetlice wiejskie to potencjalne centra aktywności lokalnej. Mimo, że w diagnozie wskazuje się na braki w ich pełnym wykorzystaniu (np. brak programów socjoterapeutycznych), ich istnienie stanowi bazę do rozwoju lokalnych inicjatyw, warsztatów, spotkań i zajęć dla różnych grup wiekowych.

3. **Zaangażowanie w rozwiązywanie problemów:**
   - Świadomość problemów społecznych: gmina ma opracowaną "Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych" co świadczy o głębokiej analizie lokalnych wyzwań i strategicznym podejściu do ich rozwiązywania.
   - Współpraca instytucjonalna: istnieje dobra współpraca między różnymi instytucjami działającymi na rzecz osób i rodzin (np. GOPS, Policja, Prokuratura, "Niebieska Linia"). Koordynacja działań zwiększa efektywność wsparcia i tworzy spójny system pomocy.
4. **Instrumenty partycypacji społecznej:**
   - Raporty o stanie Gminy i debaty publiczne: regularne przygotowywanie i prezentowanie raportów o stanie gminy, a także prowadzenie debat publicznych, sprzyja transparentności i daje mieszkańcom możliwość zapoznania się z działalnością władz oraz wyrażenia swojej opinii. Przygotowane raporty stanowią podstawę dla świadomej partycypacji w działaniach gminy.
5. **Potencjał dla grup wrażliwych:**
   - Programy profilaktyczne: inwestycje w profilaktykę uzależnień i przemocy świadczą o długoterminowym myśleniu o zdrowiu i bezpieczeństwie społecznym mieszkańców.
   - Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami i seniorów: w gminie istnieją braki w infrastrukturze (np. dzienny dom pobytu).

6. **Walory środowiskowe sprzyjające rekreacji i zdrowiu:**
   - Lasy, rzeki, tereny zielone: bogactwo naturalne gminy (62% lasów, rzeki, obszary chronione) stwarza doskonałe warunki do rekreacji, aktywności fizycznej na świeżym powietrzu i ogólnej poprawy jakości życia. Dostęp do natury sprzyja zdrowiu psychicznemu i fizycznemu mieszkańców, co pośrednio wpływa na ich aktywność i dobrostan społeczny.
7. Dobry potencjał osadniczy gminy w zakresie dostępu do placówek edukacyjnych, terenów przeznaczona pod budownictwo mieszkaniowe

Wyzwania i Słabe Strony Sfery Społecznej

1. **Niska Aktywność i Partycypacja Społeczna** to jeden z najbardziej palących problemów. Ograniczony budżet gminy często przekłada się na mniejsze możliwości finansowania inicjatyw społecznych. Dodatkowo:

- Mała liczba organizacji pozarządowych (NGO): brak rozwiniętego sektora NGO oznacza mniej podmiotów, które mogłyby inicjować projekty i angażować mieszkańców.
- Brak grup wolontariackich: wolontariat jest kluczowym wskaźnikiem aktywnego społeczeństwa obywatelskiego i jego brak osłabia potencjał oddolnych inicjatyw.
- Niska aktywność w organizowaniu grup wsparcia i samopomocowych: oznacza to, że mieszkańcy rzadziej zrzeszają się, by wspólnie rozwiązywać problemy czy wspierać się nawzajem.
- Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego i socjoterapii dla młodzieży: młodzi ludzie mogą czuć się niedostatecznie zaangażowani, co prowadzi do braku perspektyw i potencjalnej marginalizacji.
- Brak programów socjoterapeutycznych oraz miejsc w których można realizować programy np. świetlice wiejskie, centra aktywizacji.

2. **Wykluczenie Społeczne i Brak Dostępu do Usług.** Mimo pewnych działań wspierających, gmina boryka się z problemami w dostępie do kluczowych usług, zwłaszcza dla grup najbardziej potrzebujących:

- Brak dziennego domu pobytu dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami: to znacząca bariera w zapewnieniu kompleksowej opieki i integracji tych grup, a także odciążenia ich opiekunów.
- Wykluczenie komunikacyjne małych miejscowości: ograniczenia w transporcie publicznym utrudniają mieszkańcom dostęp do pracy, szkół, usług zdrowotnych i kulturalnych, co pogłębia izolację.
- Niewystarczający dostęp do usług opieki nad dziećmi: brak żłobków (jeden), klubów dziecięcych czy punktów opieki dziennej ogranicza możliwości aktywizacji zawodowej rodziców, zwłaszcza kobiet.

3. **Problemy Demograficzne**. Podobnie jak wiele obszarów wiejskich w Polsce, Chotcza doświadcza niekorzystnych trendów demograficznych:

- Starzenie się społeczeństwa: wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym odpływie młodych ludzi prowadzi do kurczenia się aktywnej siły roboczej i zmniejszenia potencjału innowacyjnego.
- Depopulacja (w niektórych obszarach): odpływ mieszkańców, zwłaszcza młodych, skutkuje zmniejszeniem się liczby ludności i spadkiem witalności społecznej.

4. **Problemy Społeczne Specyficzne.** Gmina identyfikuje i aktywnie walczy z konkretnymi problemami, co jednak świadczy o ich występowaniu:

- Uzależnienia (alkoholizm, narkomania): są to problemy, które dezorganizują życie rodzinne i społeczne, prowadząc do marginalizacji.
- Przemoc w rodzinie: wymaga stałej interwencji i wsparcia dla ofiar, a także działań prewencyjnych.

5. **Niska Świadomość Społeczna Problemów.** Pomimo wysiłków władz, świadomość problemów społecznych wśród mieszkańców może być niska, co utrudnia mobilizację i współudział w ich rozwiązywaniu. Bez szerokiej świadomości i zaangażowania, nawet najlepiej zaplanowane strategie mogą napotykać opór.

3.3. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Pomimo potencjału, istotnym wyzwaniem pozostaje niski poziom przedsiębiorczości (wskazany w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych). Rozwój gospodarczy wymaga aktywnego wspierania powstawania nowych firm, rozwoju istniejących oraz przyciągania zewnętrznych inwestorów.

Podsumowując, Gmina Chotcza ma solidne podstawy do rozwoju gospodarczego, głównie w oparciu o swoje zasoby naturalne (leśnictwo, rolnictwo, turystyka) oraz systematyczne inwestycje w infrastrukturę. Kluczem do pełnego wykorzystania tego potencjału będzie dalsze wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, promocja walorów gminy i skuteczne pozyskiwanie środków na rozwój.

Potencjał i atuty:

Gmina Chotcza, choć zaliczana do gmin wiejskich i borykająca się z pewnymi wyzwaniami społeczno-gospodarczymi (jak bezrobocie i niska aktywność społeczna), posiada szereg potencjalnych atutów i obszarów, które mogą sprzyjać jej rozwojowi gospodarczemu.

Potencjał i atuty sfery gospodarczej Gminy Chotcza:

1. **Zasoby naturalne i środowisko:**

- Lesistość: ponad 60% powierzchni gminy stanowią lasy. To ogromny atut, który stwarza możliwości rozwoju przemysłu drzewnego i przetwórstwa leśnego. Może to być również baza dla turystyki leśnej i agroturystyki.
- Rzeki i walory przyrodnicze: przez gminę przepływają rzeki, m.in. Zwolenka, Iłżanka i Wisła. Rezerwat z Żółwia Błotnego, Natura 2000 to cenne walory przyrodnicze. Stwarza to doskonałe warunki dla rozwoju turystyki wodnej (kajakarstwo), ekoturystyki, agroturystyki i rekreacji.
- Potencjał dla odnawialnych źródeł energii: gmina jest świadoma potrzeby rozwoju nowych technologii energetycznych. To może przyciągać inwestorów w farmy wiatrowe, panele fotowoltaiczne czy biomasę.

2. **Rolnictwo i przemysł rolno-spożywczy:**

- Dominujące branże: gospodarka gminy opiera się przede wszystkim na rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym. To stabilna baza, która może być rozwijana poprzez modernizację gospodarstw, wprowadzanie innowacji i rozwój przetwórstwa lokalnych produktów.
- Możliwości dla produktów regionalnych: rozwój rolnictwa ekologicznego i produktów regionalnych może stworzyć niszę rynkową i przyciągnąć konsumentów zainteresowanych zdrową żywnością.

3. **Położenie komunikacyjne:**

- Drogi przebiegające przez gminę: przez gminę przebiegają drogi powiatowe: trasa Lipsko – Zwoleń oraz sieć dróg gminnych. Dobry dostęp do głównych szlaków komunikacyjnych jest korzystny dla transportu, handlu i logistyki.
- Linie komunikacyjne

4. **Działania prorozwojowe gminy:**

- Inwestycje w infrastrukturę: gmina realizuje i planuje znaczące inwestycje w infrastrukturę, takie jak przebudowa Stacji Uzdatniania Wody, modernizacja dróg, rozbudowa oczyszczalni ścieków, rozbudowa świetlic wiejskich i obiektów sportowych. Poprawa infrastruktury podstawowej jest kluczowa dla rozwoju gospodarczego i atrakcyjności inwestycyjnej.
- Zwiększenie dostępu do usług publicznych: m.in. w zakresie modernizacji szkół przez co poprawi a warunki życia mieszkańców, co pośrednio wpływa na atrakcyjność gminy dla potencjalnych pracowników i przedsiębiorców.
- Wsparcie dla przedsiębiorców: gmina informuje o możliwościach załatwiania spraw związanych z Centralną Ewidencją i Informacją o Działalności Gospodarczej (CEIDG) oraz publikuje ogłoszenia dla przedsiębiorców.
- Pomoc publiczna oferowana w formie zniżek z podatku od nieruchomości przez samorząd lokalny.
- Aktywność w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych: składanie wniosków o dotacje świadczy o aktywności gminy w pozyskiwaniu środków na rozwój.

- Tworzenie Strategii Rozwoju Gminy: aktywne prace nad nową Strategią Rozwoju Gminy Chotcza na lata 2027-2036 świadczą o planowaniu długoterminowego rozwoju, z uwzględnieniem wymiaru gospodarczego.

5. **Potencjał dla małych i średnich przedsiębiorstw:** branży takich jak budownictwo, handel, naprawa pojazdów oraz przetwórstwo przemysłowe.

Wyzwania i słabe strony:

Analiza słabych stron i wyzwań w sferze gospodarczej Gminy Chotcza jest równie ważna, jak identyfikacja jej potencjału. Te aspekty często wzajemnie się przenikają i wymagają strategicznego podejścia, aby mogły być skutecznie przezwyciężane. Bazując na dostępnych dokumentach strategicznych gminy, można wskazać następujące kluczowe wyzwania i słabości:

1. **Niska aktywność gospodarcza i przedsiębiorczość:**

- Niski poziom przedsiębiorczości: jest to jeden z najczęściej wskazywanych problemów. Oznacza to, że w gminie jest niewiele nowych firm, a istniejące nie rozwijają się dynamicznie. Może to wynikać z braku kapitału początkowego, trudności w dostępie do finansowania, braku wsparcia dla rozpoczynających działalność gospodarczą, czy też niewystarczającej kultury przedsiębiorczości.
- Brak różnorodności gospodarczej: choć rolnictwo i przemysł rolno-spożywczy są dominujące, brak dywersyfikacji gospodarki czyni ją wrażliwą na wahania koniunktury w tych konkretnych sektorach.

2. **Rynek pracy i bezrobocie:**

- Wysoki poziom bezrobocia: pomimo lokalizacji w regionie, który ogólnie ma niższe wskaźniki bezrobocia, w Gminie Chotcza jest to wciąż istotny problem. Bezrobocie wpływa na poziom życia mieszkańców, ich aktywność społeczną i ogólny rozwój gminy.
- Niski poziom kwalifikacji i wykształcenia części mieszkańców: może to utrudniać pozyskiwanie pracowników o odpowiednich kompetencjach dla potencjalnych inwestorów, a także ograniczać możliwości zawodowego rozwoju lokalnej społeczności.

3. **Infrastruktura (choć gmina inwestuje, pewne aspekty nadal stanowią wyzwanie):**

- Niewystarczająca infrastruktura drogowa (lokalna): stan dróg gminnych w wielu miejscach może być niewystarczający, co utrudnia dojazd do nieruchomości, transport towarów i komunikację, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach.
- Braki w infrastrukturze technicznej w niektórych obszarach: choć gmina inwestuje w wodociągi i kanalizację, mogą występować obszary, które nadal wymagają modernizacji lub rozbudowy sieci, co jest podstawą dla rozwoju zarówno mieszkalnictwa, jak i działalności gospodarczej.

- Wykluczenie komunikacyjne małych miejscowości: zła dostępność transportu publicznego lub jego brak w niektórych rejonach gminy utrudnia mieszkańcom dojazd do pracy, szkół czy usług, co ma również wpływ na aktywność gospodarczą.

4. **Czynniki demograficzne i społeczne wpływające na gospodarkę**:

- Starzenie się społeczeństwa i depopulacja: odpływ młodych ludzi i postępujące starzenie się populacji prowadzi do kurczenia się dostępnej siły roboczej, a także spadku liczby potencjalnych konsumentów i przedsiębiorców.
- Niska aktywność społeczna: jak już wspomniano, brak zaangażowania mieszkańców
  w życie społeczne może przekładać się na brak inicjatyw gospodarczych, trudności w tworzeniu lokalnych partnerstw i ograniczony potencjał do wspólnego działania na rzecz rozwoju gminy.

5. **Brak atrakcyjnych terenów inwestycyjnych / niewystarczająca promocja:**

- Brak odpowiednio przygotowanych terenów inwestycyjnych: potencjalni inwestorzy potrzebują terenów uzbrojonych i z jasno określonym planem zagospodarowania przestrzennego. Jeśli takich brakuje lub nie są odpowiednio promowane, utrudnia to przyciągnięcie nowych firm.
- Niewystarczająca promocja gospodarcza gminy: gmina może nie być wystarczająco rozpoznawalna jako atrakcyjne miejsce do inwestowania lub prowadzenia działalności gospodarczej.

6. **Dostęp do kapitału i finansowania:**

- Ograniczone możliwości pozyskiwania zewnętrznego finansowania przez lokalnych przedsiębiorców: małe firmy często mają trudności z uzyskaniem kredytów bankowych lub pozyskaniem funduszy unijnych, co ogranicza ich rozwój.
- Uzależnienie od zewnętrznych źródeł finansowania rozwoju: choć gmina aktywnie pozyskuje fundusze unijne i krajowe, duża zależność od tych środków może być słabością w przypadku ich ograniczenia.

Wyzwania ogólnokrajowe, które mogą dotykać gminę Chotcza

- Zmienne regulacje prawne: częste zmiany w przepisach mogą utrudniać prowadzenie działalności gospodarczej.
- Wysokie koszty prowadzenia działalności: rosnące ceny energii, surowców i siły roboczej mogą być wyzwaniem dla lokalnych przedsiębiorstw.

4. ANALIZA SWOT

Bazą dla formułowania celów strategicznych są wnioski wyciągnięte z etapu diagnostycznego. Najpopularniejszą metodą oceny stanu obecnego Gminy jest analiza

SWOT. Nazwa tej metody wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów – silne strony (Strenghts), słabe strony (Weaknesess), szanse (Opportunities) i zagrożenia (Threats) – jednocześnie stanowią one pole do przyporządkowania czynników mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego.

Opierając się na wnioskach z przeprowadzonej diagnozy w sferach społecznej, gospodarczej i przestrzennej, zidentyfikowano poszczególne elementy analizy SWOT – silne i słabe strony (cechy Gminy, czynniki zależne od jej decyzji) oraz szanse i zagrożenia (czynniki zewnętrzne, niezależne od Gminy, pojawiające się w otoczeniu).

Wyniki analizy SWOT są punktem wyjścia do opracowania wyzwań rozwojowych, wyprowadzenia celów strategicznych i opracowania celów szczegółowych i kierunków planowanych działań.

Otrzymane w ten sposób informacje stanowią podstawę do dalszych prac nad przygotowywaniem strategii rozwoju gminy i wyznaczaniem celów i kierunków jej rozwoju na przyszłość.

W poniższej tabeli kolorem zielonym oznaczono czynniki związane z sytuacją przestrzenną i środowiskową, kolorem pomarańczowym oznaczono czynniki dotyczące głównie sfery społecznej, a niebieskim – sfery gospodarczej.

MOCNE STRONY

1. Duży udział terenów rolniczych, co stanowi o tożsamości gminy i jest podstawą dla rozwoju gospodarki rolnej, przetwórstwa rolno-spożywczego, agroturystyki i rolnictwa ekologicznego
2. Wysokie walory środowiska naturalnego i krajobrazowego – duża dostępność terenów zielonych, wysoka lesistość (63%, co stanowi znacznie powyżej przeciętnej dla kraju – 30%) jako istoty potencjał dla rozwoju funkcji rekreacyjnych i turystycznych
3. Wysoki poziom zwodociągowania i skanalizowania gminy na tle powiatu, gmin sąsiednich i województwa
4. Efektywny system gospodarki odpadami komunalnymi
5. Duży potencjał do produkcji energii z OZE – głównie wiatru i słońca
6. Położenie na trasie ważnych szlaków komunikacyjnych.
7. Liczne inwestycje w infrastrukturę (przebudowa Stacji Uzdatniania Wody, modernizacja dróg, rozbudowa oczyszczalni ścieków, rozbudowa świetlic wiejskich i obiektów sportowych) poprawiających jakość życia mieszkańców i atrakcyjność inwestycyjną.
8. Poprawiający się dostęp do usług publicznych.
9. Wystarczający dostęp do infrastruktury społecznej typu: obiekty oświatowe, obiekty kultury, obiekty sportowe
10. Dobry dostęp do infrastruktury i usług edukacyjnych oraz wychowania przedszkolnego
11. Aktywny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej o szerokiej ofercie dla mieszkańców

12. Dobra baza do prowadzenia lokalnych działań socjoterapeutycznych w postaci sieci świetlic wiejskich
13. Udział gminy w projektach przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zwiększania samodzielności osób z niepełnosprawnością
14. Bliskość do portów i większych ośrodków miejskich
15. Dobry dostęp do głównych szlaków komunikacyjnych jest korzystny dla transportu, handlu i logistyki
16. Stabilna baza dla rozwoju rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego, w tym przetwórstwa produktów lokalnych/regionalnych.
17. Walory przyrodnicze i krajobrazowe - obszary Natura 2000 wysoka lesistość, czyste środowisko: brak dużego przemysłu ciężkiego oznacza czyste powietrze i wodę, co jest ważne dla firm z branży spożywczej, ekologicznego rolnictwa oraz stanowi dobre warunki dla rozwoju turystyki kwalifikowanej (ekoturystyki, agroturystyki i rekreacji).

SŁABE STRONY

1. Braki w infrastrukturze komunikacyjnej (ciągów pieszych/rowerowych poprawiających komfort życia i bezpieczeństwo mieszkańców)
2. Wymagająca częściowo inwestycji istniejąca infrastruktura wodno – ściekowa (częściowo przestarzała infrastruktura podziemna)
3. Słabszy na tle regionu rozwój budownictwa komunalnego i socjalnego na terenie gminy
4. Niedobory w infrastrukturze technicznej (internet)
5. Utrudniony dostęp do ośrodków miejskich z uwagi na brak dogodnej komunikacji publicznej.
6. Niski na tle regionu udział powierzchni objętej MPZP w powierzchni ogółem gminy obniżający atrakcyjność inwestycyjną gminy i utrudniający efektywne zarządzanie procesami zabudowy jednorodzinną
7. Niewystarczający stopień wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii
8. Zanieczyszczenie zbiorników wodnych, co obniża potencjał rekreacyjny gminy
9. Utrudniony dostęp do służb bezpieczeństwa publicznego – policji (najbliższy posterunek w Ciepielowie, niewystarczająca infrastruktura OSP, itp.)
10. Ujemne saldo migracji - ujemny i malejący w ostatnich latach przyrost naturalny, w tym wysoki wskaźnik zgonów i niski wskaźnik urodzeń)
11. Starzenie się społeczeństwa: wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym, odpływ młodych ludzi i postępujące starzenie się populacji prowadzi do kurczenia się dostępnej siły roboczej, a także spadku liczby potencjalnych konsumentów i przedsiębiorców
12. Brak sprawnego kanału komunikacji z osobami starszymi.
13. Niewystarczający dostęp do obiektów opieki całodobowej, pobytowej oraz domów dziennego pobytu dla osób starszych
14. Brak mieszkań chronionych i socjalnych
15. Niższe niż w powiecie, województwie i kraju wyniki egzaminu ósmoklasistów
16. Ograniczone godziny funkcjonowania punktu przedszkolnego utrudniające rodzicom dojazdy do pracy w innych miejscowościach
17. Utrudniony dostęp do usług medycznych, zagrożone funkcjonowanie ośrodka zdrowia
18. Wymagająca modernizacji infrastruktura oświatowa, społeczna, lokali komunalnych (nieekologiczne i nieekonomiczne źródła ciepła, niedostosowanie obiektów do potrzeb, itp.)
19. Niewystarczający budynek Urzędu Gminy (brak sali ślubów, zbyt mało pomieszczeń, itp..)
20. Niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego i socjoterapii dla dzieci i młodzieży (logopedycznych, pedagogicznych, zajęć dodatkowych, itp.)
21. Niski poziom aktywności i partycypacji społecznej mieszkańców (mała liczba organizacji pozarządowych, niski poziom frekwencji w wyborach, niskie zainteresowanie korzystaniem z zajęć w świetlicach, słabo rozwinięty wolontariat)
22. Niewystarczająca różnorodność oferty edukacyjnej, kulturalnej i rozrywkowej

23. Brak dobrych programów funkcjonowania świetlic wiejskich
24. Słaby rozwój ekonomii społecznej
25. Niska aktywność społeczna wynikająca m.in. z niewielkiej liczby organizacji społecznych
26. Niski poziom przedsiębiorczości na terenie gminy
27. Niewystarczająca dywersyfikacja działalności gospodarczej
28. Wyższy od średniej dla powiatu i województwa poziom bezrobocia na terenie gminy
29. Niski poziom kwalifikacji i wykształcenia części mieszkańców gminy.
30. Brak odpowiednio przygotowanych terenów inwestycyjnych: uzbrojonych i z jasno określonym planem zagospodarowania przestrzennego
31. Wykluczenie komunikacyjne małych miejscowości
32. Niewystarczająca infrastruktura drogowa
33. Braki w infrastrukturze technicznej
34. Niewystarczająca promocja gospodarcza gminy: gmina może nie być wystarczająco rozpoznawalna jako atrakcyjne miejsce do inwestowania lub prowadzenia działalności gospodarczej (brak aktywnego wspierania powstawania nowych firm, rozwoju istniejących oraz przyciągania zewnętrznych inwestorów)
35. Słaba oferta i baza turystyczna na terenie gminy (ścieżki rowerowe, pensjonaty, gastronomia, itp.)
36. Niewystarczające zagospodarowanie turystyczne

SZANSE

1. Możliwość pozyskania środków finansowych z UE
2. Istniejąca ale nie aktywna jednotorowa, niezelektryfikowana linia kolejowa nr 212
3. Rosnące znaczenie działań na rzecz wzmocnienia obronności Polski i UE
4. Możliwość opracowania Planów Zagospodarowania Przestrzennego wyznaczających miejsca inwestycji w OZE
5. Rosnące zainteresowanie zdrowym stylem życia
6. Rosnąca aktywność osób w wieku senioralnym
7. Poprawa jakości wód w zbiornikach wodnych na terenie gminy
8. Możliwość finansowania działań na rzecz bioróżnorodności
9. Odtworzenie istniejących szlaków rowerowych

ZAGROŻENIA

1. Prognozowany utrzymujący się spadek liczby mieszkańców gminy w kolejnych latach
2. Kryzys gospodarczy wynikający z sytuacji geopolitycznej
3. Konkurencja gmin sąsiednich (np. związana z usługami turystycznymi czy z dostępnymi terenami inwestycyjnymi)
4. Zmienne regulacje prawne utrudniające wieloletnie planowanie

5. Wysokie koszty prowadzenia działalności: rosnące ceny energii, surowców i siły roboczej
6. Wzrost patologii społecznych
7. Kryzys finansów samorządów w związku z ponoszeniem większych kosztów za świadczenie usług publicznych
8. Postępujące zmiany klimatyczne
9. Nienadążanie starszego pokolenia za zmianami technologicznymi
10. Pogorszenie się stanu zdrowotnego mieszkańców przez upowszechnienie niewłaściwych zachowań społecznych (brak aktywności fizycznej, uzależnienia, niezdrowa dieta itp.)
11. Utrudniony dostęp do służby zdrowia

5. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM

5.1. Wizja Gminy Chotcza

Biorąc pod uwagę wnioski z diagnozy oraz analizę SWOT poniżej wskazano wizję rozwoju Gminy Chotcza pozwalającą na jej rozwój bazując w znacznej mierze na mocnych stronach gminy oraz wykorzystując spodziewane szanse, jednakże dążąc do niwelowania słabych stron i minimalizacji ryzyk wynikających z prawdopodobnych zagrożeń.

Poniżej zaprezentowano wizję rozwoju Gminy Chotcza, określającą pożądany stan docelowy jaki zostanie osiągnięty w wyniku realizacji przedmiotowej Strategii. Wizja rozwoju Gminy przedstawia się następująco:

Wizja Gminy Chotcza:

- jest miejscem zamieszkania dla osób aktywnych i przedsiębiorczych
- zapewnia wysoką jakość życia poprzez wysoką jakość usług publicznych oraz inwestycje w infrastrukturę i działania nieinwestycyjne poprawiające komfort mieszkańców w różnych wymiarach życia
- zabezpiecza przestrzeń i warunki do rozwoju prowadząc rozsądną, przyszłościową politykę zagospodarowania przestrzennego
- jest miejscem bezpiecznym, o co dba za pomocą odpowiedniej infrastruktury oraz działań profilaktycznych

- aktywnie pozyskuje inwestorów, przedsiębiorców, nowych mieszkańców i turystów tworząc przyjazną ofertę (mieszkaniową, turystyczną, społeczną i gospodarczą)
- jest obszarem o dobrych warunkach do prowadzenia działalności gospodarczej i rolniczej, w tym w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego, produkcji leśnej czy produkcji energii z Odnawialnych Źródeł
- przeciwdziała zmianom klimatycznym, chroni istniejące zasoby przyrody i krajobrazu oraz stwarza dobre warunki do zrównoważonego rozwoju gospodarki w oparciu o te zasoby - jak np. turystyka kwalifikowana, rekreacja, produkcja ekologiczna i produkcja i sprzedaż produktów lokalnych
- oferuje nowoczesną infrastrukturę oświatową oraz wysoki poziom edukacji dla dzieci w wieku szkolnym, wspierając ich w osiąganiu sukcesów w szkole i poza nią, jak również zapewnia dobrą opiekę dla dzieci w przedszkolu i żłobku
- oferuje adekwatne wsparcie grupom społecznym o różnych potrzebach – w tym osobom niepełnosprawnym, seniorom, młodzieży, rodzinom z dysfunkcjami, itp.
- jest miejscem otwartym, włącza różne grupy społeczne do życia społecznego i publicznego, wspiera tożsamość lokalną, zapewnia ciekawe i dostępne usługi kulturalne
- zachęca mieszkańców do partycypacji, podejmowania działań wolontarystycznych, prowadzenia organizacji pozarządowych i rozwijania ekonomii społecznej oraz wszelkich form aktywności na rzecz rozwoju lokalnego, w tym w oparciu o świetlice wiejskie.

5.2. Misja Gminy Chotcza

Misja Gminy Chotcza określa w syntetycznym ujęciu zadanie organizacji – Gminy – jakie zostaje jej postawione w związku z realizacją przedmiotowej Strategii.

Misją Gminy Chotcza jest:

Zapewnienie atrakcyjnych warunków do zamieszkania, pracy, prowadzenia działalności rolniczej i gospodarczej w oparciu o istniejące uwarunkowania oraz tworzenie atrakcyjnej, wielowymiarowej oferty i jej aktywną promocję. Gmina Chotcza aktywnie i mądrze zarządza przestrzenią i sprawami lokalnymi, włącza społeczność lokalną w działania rozwojowe, chroni lokalną przyrodę i środowisko naturalne, co sukcesywnie podnosi jej atrakcyjność osiedleńczą i inwestycyjną oraz konkurencyjność gospodarczą i turystyczną.

5.3. Cele rozwoju Gminy Chotcza

Cele strategiczne mają charakter długofalowy, wskazują generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju gminy. Cele strategiczne odpowiadają na ogólne pytanie „co chcemy osiągnąć?”.

Cele operacyjne dotyczą średniego horyzontu czasowego, określają narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych. Tym samym odpowiadają na pytanie: „jak to chcemy osiągnąć?”.

Na bazie przedstawionych powyżej założeń, w poniższym rozdziale przedstawiono cele główne, cele strategiczne, cele operacyjne a w kolejnym rozdziale - kierunki działań/typy projektów do realizacji w przyszłości na terenie Gminy Chotcza. W przypadku wskazanych typów projektów, mają one charakter przykładowy i wynikają z propozycji władz oraz pracowników Urzędu Gminy i jednostek samorządowych, uwag i opinii mieszkańców gminy, którzy w części celów wskazywali wprost na potrzebę realizacji konkretnych typów projektów – podane przykłady nie zamykają natomiast listy zadań jakie będą realizowane w każdym z celów.

Szczególnie istotne w tym zakresie jest uwzględnienie w celach i kierunkach rozwoju Gminy Chotcza zapisów i regulacji wynikających z dokumentów wojewódzkich takich jak:

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030 (SRWP 2030).

Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwały i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska.

Do każdego z celów głównych wyznaczono kierunki priorytetowych działań. Głównymi celami SRWP 2030 są:

1. Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze (gospodarka) – wzrost konkurencyjności regionu przez rozwój gospodarczy oraz transfer technologii.

2. Dostępne i mobilne Mazowsze (dostępność) – poprawa dostępności i spójności terytorialnej z uwzględnieniem przestrzeni i środowiska.

3. Zielone, niskoemisyjne Mazowsze (środowisko i energetyka) – ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami.

4. Mazowsze zintegrowane społecznie (społeczeństwo) – poprawa jakości usług społecznych i kapitału ludzkiego.

5. Mazowsze bogate kulturowo (kultura i dziedzictwo) – wykorzystanie potencjału kulturowego dla rozwoju regionu.

Strategia Rozwoju Strategii Rozwoju Powiatu Lipskiego na lata 2021-2030

W dokumencie Strategia Rozwoju Strategii Rozwoju Powiatu Lipskiego na lata 2021-2030 zastała sformowana wizja i misja powiatu w następujący brzmieniu:

Wizja

Powiat Lipski to przestrzeń dobrego życia dla mieszkańców. Współpraca i zaangażowanie interesariuszy zapewniają zrównoważony rozwój, w którym gospodarka oparta jest na turystyce, sektorze usług i rolnictwie. Usługi społeczne (w obszarze edukacji, ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz aktywności kulturalnej) są dostępne dla wszystkich mieszkańców i świadczone są na wysokim poziomie. Działalność gospodarcza i aktywność społeczna realizowana jest z poszanowaniem zasobów naturalnych (przyrodniczych) i w odniesieniu do dziedzictwa kulturowego Powiatu.

Misja

Misją Powiatu jako wspólnoty mieszkańców jest współpraca interesariuszy (czyli instytucji, organizacji społecznych, przedsiębiorców i społeczności lokalnej) w działaniach na rzecz stworzenia dobrych warunków do życia, pracy, aktywności społecznej i obywatelskiej wszystkich mieszkańców.

Strategia Rozwoju Powiatu Lipskiego jako dokument nadrzędny w stosunku do Strategii Rozwoju Gmina Chotcza musi wykazywać spójność do wyznaczonych przez powiat celów:

• Podnoszenie jakości usług publicznych realizowanych w powiecie

• Integracja mieszkańców z różnych gmin Powiatu Lipskiego

• Rozwijanie potencjału turystycznego powiatu

• Rozwój sektora ekonomii społecznej

W ramach procesu planowania założeń Strategii wyznaczono do realizacji 3 cele główne – po jednym w każdej z wydzielonych sfer funkcjonalnych gminy, opartych o założenia przeprowadzonej analizy SWOT. Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe uwarunkowania wyznaczono następujące cele główne do realizacji:

Sfera przestrzenna	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza
Cel główny I: Zapewnienie atrakcyjnej przestrzeni, dobrej infrastruktury oraz ochrona	Cel główny II: Wysoka jakość infrastruktury i usług edukacyjnych, społecznych	Cel główny III: Poprawa konkurencyjności gospodarczej Gminy Chotcza.

zasobów środowiska naturalnego na potrzeby rozwoju funkcji osiedleńczej, gospodarczej i turystycznej Gminy Chotcza	i kulturalnych oraz zwiększenie poziomu zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne.	

Cel główny I: Zapewnienie atrakcyjnej przestrzeni, dobrej infrastruktury oraz ochrona zasobów środowiska naturalnego na potrzeby rozwoju funkcji osiedleńczej, gospodarczej i turystycznej Gminy Chotcza.

Cel główny I wynika z zarówno z wzajemnych zależności na linii mocne strony – szanse jak i potrzeb rozwojowych mających swoje źródło w słabych stronach rozwoju gminy.

W kwestii mocnych stron cel bazuje na wykorzystaniu przede wszystkim położenia geograficznego oraz posiadanych walorów środowiska naturalnego, w tym wysokiej lesistości i potencjale turystycznym i rekreacyjnym części obszaru gminy, dużym udziale terenów rolniczych czy potencjale do produkcji energii z odnawialnych źródeł. Wśród słabych stron wskazano bowiem niewystarczającą ilość miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i wynikającego z tego faktu niedostatku wyznaczonych/przygotowanych terenów pod odpowiedni rodzaj inwestycji.

Cel I przełoży się zatem na działania z zakresu wyznaczania i uzbrajania terenów pod inwestycje rozumiane jako mieszkalnictwo oraz wyznaczania i uzbrajania terenów na potrzeby gospodarcze, w tym produkcyjne i usługowe oraz wyznaczania terenów przeznaczonych pod lokalizację farm wiatrowych i fotowoltaicznych. Cel ten jest stanowi podwaliny pod politykę przestrzennej w Gminie Chotcza, która winna uwzględniać zróżnicowanie obszaru gminy, tj. 3 strefy różniące się charakterem zagospodarowania i z predyspozycjami dla rozwoju nowego zainwestowania i zabudowy w tym:

- część północna – o dominacji funkcji rolniczej i z dużym potencjałem do rozwoju energetyki ze źródeł odnawialnych,
- część środkowa – wielofunkcyjna – z największymi miejscowościami (Chotcza-Józefów, Tymienica Stara), rozwiniętymi usługami i innymi pozarolniczymi działalnościami gospodarczymi, z najważniejszymi ciągami komunikacji,
- zalesiona część południowa i zachodnia gminy z rzekami ą oraz ich dopływami, predysponowaną do turystyki i rekreacji.

Cel I główny dotyczy także rozwoju infrastruktury publicznej gminy, tj. infrastruktury komunalnej, takiej jak: sieci wodno-kanalizacyjnej, infrastruktury i organizacji systemu zagospodarowania odpadów, infrastruktury energetyki lokalnej, rozwoju sieci dróg i transportu publicznego, oświetlenia, jak również infrastruktury turystycznej,

rekreacyjnej i zieleni. Pomimo znacznego zwodociągowania i skanalizowania oraz efektywnego systemu gospodarki odpadami, jak również licznych inwestycji w infrastrukturę, polityka rozwoju gminy winna zmierzać do poprawy jakości istniejącej infrastruktury wod-kan., poprawy bezpieczeństwa i uzupełnienia braków w infrastrukturze komunikacyjnej oraz infrastrukturze technicznej. Infrastruktura komunalna obejmuje również budownictwo komunalne i społeczne, które jest ważnym wyzwaniem dla Gminy Chotcza, uwidocznionym w słabych stronach Analizy SWOT.

W ramach celu I istotne są także działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego i przeciwdziałania zmianom klimatycznym, co związane jest m.in. z zachowaniem bioróżnorodności w ekosystemach istniejących w gminie jezior poprzez m.in. ograniczenie zanieczyszczenia wód w zbiornikach wodnych, a także z rozwojem i poprawą jakości infrastruktury komunalnej, zwiększeniem produkcji energii z OZE i jej wykorzystania, ale także z działaniami promującymi proekologiczne postawy mieszkańców, turystów czy przedsiębiorców.

Cel główny II: Wysoka jakość infrastruktury i usług edukacyjnych, sportowych, społecznych i kulturalnych oraz zwiększenie poziomu zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne.

Cel wynika zarówno z synergii pomiędzy mocnymi stronami oraz szansami, jak i potrzebami rozwojowymi mającymi swoje źródło w słabych stronach gminy. W kwestii silnych stron cel bazuje na wykorzystaniu potencjału gminy w postaci dobrego dostępu do infrastruktury i usług oświatowych i społecznych, wynikającego z dotychczasowej modernizacji szkół, zapewnionego dostępu do wychowania przedszkolnego czy aktywności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. I choć nie ma potrzeby istotnych działań w rozbudowę infrastruktury oświatowej czy sportowej, to jednak niezbędne są prace modernizacyjne w obiektach zarówno oświatowych jak i sportowych, poziom i jakość kształcenia w gminie wymaga inwestowania w celu poprawy wyników z egzaminów i wyrównania szans dzieci i młodzieży w odniesieniu zarówno do jakości edukacji czy zajęć pozalekcyjnych jak i oferty spędzania wolnego czasu.

W odniesieniu do infrastruktury i usług społecznych pilnych działań wymaga przygotowanie się na wyzwania wynikające z prognozy demograficznej poprzez głównie rozwijanie infrastruktury i usług społecznych na rzecz osób senioralnych. Strategia zakłada w szczególności stworzenie obiektów opieki całodobowej, pobytowej oraz domów dziennego pobytu dla osób starszych. Istotne jest także zapewnienie mieszkańcom Gminy Chotcza możliwości korzystania z mieszkań chronionych, treningowych czy socjalnych zapewniających równe szanse osobom potrzebującym, z niepełnosprawnościami, wykluczonym czy zagrożonym wykluczeniem. Strategia przewiduje także wszelkie systematyczne działania związane z rozwiązywaniem

problemów społecznych, takich jak patologie, wykluczenie społeczne, choroby cywilizacyjne i inne problemy zdrowotne, itp.

Zidentyfikowany w diagnozie niski poziom partycypacji i aktywności społecznej mieszkańców Gminy Chotcza, to także wyzwanie, które ogranicza sprawny rozwój gminy w wielu wymiarach. Dość gęsta istniejąca infrastruktura kultury, infrastruktura społeczna świetlic czy istnienie ciał dialogu, nie idzie jeszcze w parze z wysokim poziomem zaangażowania społecznego i publicznego. Działania Gminy Chotcza będą zatem nakierowane także na stymulowanie wzrostu aktywności w tym liczby zarejestrowanych organizacji pozarządowych, zwiększenie aktywności mieszkańców na rzecz dobra wspólnego, korzystania z instrumentów partycypacji społecznej (jak np. inicjatywy lokalnej, funduszu sołeckiego, konkursów dotacyjnych dla organizacji, rozwój ekonomii społecznej, itp.), co wpłynie pozytywnie na kapitał społeczny gminy. Sprzyjać temu mogą także działania związane z włączeniem mieszkańców w działania kulturalne realizowane przez Bibliotekę.

W kontekście szans na rozwój należy wskazać przede wszystkim możliwość skorzystania ze środków UE i krajowych na realizację celów społecznych, których wykorzystanie zależeć będzie od aktywności w pozyskiwaniu funduszy na te cele przez samą gminę oraz przez partnerstwa o charakterze ponadgminnym.

W konsekwencji w ramach celu głównego wyznaczono do realizacji dwa cele strategiczne, tj.:

II.1. **ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I OFERTY OPIEKI NAD DZIEĆMI ORAZ EDUKACJI DZIECI I MŁODZIEŻY** – odnoszący się głównie do kwestii publicznej infrastruktury oświatowej, oferty jakości edukacji, organizacji usług wychowania przedszkolnego opieki nad dziećmi do lat 3.

II.2. **WZROST DOSTĘPNOŚCI USŁUG SPOŁECZNYCH I KULTURALNYCH, OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I POBUDZENIE AKTYWNOŚCI MIESZKAŃCÓW** – to cel związany z infrastrukturą społeczną, dziedzictwem kulturowym, kapitałem społecznym oraz jakością usług społecznych i kulturalnych w Gminie Chotcza, tworzeniem dobrych warunków do aktywności mieszkańców w różnych formach – uczestnictwa w konsultacjach, ciałach dialogu, działania w organizacjach pozarządowych, realizacji projektów, jak również zachęcania mieszkańców do aktywności w tworzeniu i korzystaniu z oferty społeczno-kulturalnej w gminie.

Cel główny III: Poprawa konkurencyjności gospodarczej Gminy Chotcza.

Cel główny III bazuje na wykorzystaniu przede wszystkim położenia geograficznego, tj. położenia na ważnych szlakach komunikacyjnych, cech geograficznych obszaru – tak jak znaczny areał terenów rolniczych, dobre warunki do lokalizacji farm wiatrowych

i fotowoltaicznych, lesistości oraz posiadanych walorów środowiska naturalnego, takich jak obszary atrakcyjne przyrodniczo i rekreacyjne, w tym obszary chronione, dostępne rzeki, jeziora. Wyżej wymienione czynniki decydują o istotnej konkurencyjności gospodarczej Gminy Chotcza.

Cel III koresponduje bezpośrednio z celem I związanym z przygotowaniem terenów inwestycyjnych (co będzie wyprzedzać niejako pozostałe działania zaplanowane w ramach celu III) oraz z rozwojem infrastruktury istotnej dla prowadzenia działalności gospodarczej (internet, jakość dróg, itp.) czy działaniem na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu Gminy Chotcza.

W celu III kładzie się nacisk na kreowanie wizerunku Gminy Chotcza jako atrakcyjnego miejsca prowadzenia działalności gospodarczej. Zapobiegając dalszemu spadkowi salda migracji Gmina Chotcza przewiduje działania na rzecz rozwoju gospodarczego poprzez aktywne pozyskiwanie inwestorów oraz sprzedaż gruntów przygotowanych pod inwestycje, w szczególności w branżach o znaczącym potencjale rozwoju, tj. rolnictwo, leśnictwo, przetwórstwo rolno-spożywcze, energetyka odnawialna, turystyka i rekreacja, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki kwalifikowanej (kajakarstwo, rekreacja, ekoturystyka, slow tourism, etc.) oraz produkcja i dystrybucja produktów lokalnych. Po stronie słabych stron istnieją czynniki, które wymagają neutralizacji, aby mocne strony mogły stanowić realny czynnik stymulujący rozwój gospodarczy – jak np. słaba oferta i baza turystyczna, niewystarczające zagospodarowanie turystyczne, toteż w ramach celu III zaplanowano kierunki działania sprzyjające rozwojowi infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej i promocję turystyczną Gminy Chotcza.

Dodatkowym kierunkiem jest koncentracja na działaniach ułatwiających podnoszenie poziomu kwalifikacji i wykształcenia mieszkańców. Przewiduje się także promocję przedsiębiorczości w społeczności lokalnej, tworzenie zachęt i ułatwień dla przedsiębiorców. W rezultacie zaplanowano w ramach celu głównego III dwa cele strategiczne:

III.1: **PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU KOMUNIKACYJNEMU GMINY CHOTCZA** poprzez poprawę jakości dróg publicznych, działania na rzecz rozwoju systemu komunikacji publicznej dostępnej na terenie Gminy i cyfryzację

III.2. **ROZWÓJ GOSPODARCZY W OPARCIU O LOKALNY POTENCJAŁ** - związany głównie z działaniami na rzecz rozwoju ww. konkretnych branż gospodarki, promocją, pozyskiwaniem inwestorów, wsparciem przedsiębiorców, ułatwianiem podnoszenia kwalifikacji mieszkańców, itp.

Poniżej przedstawiono matrycę rozkładu celów głównych i celów strategicznych – zgodnie z powyższym opisem.

Sfera przestrzenna	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza
Cel główny I: Zapewnienie atrakcyjnej przestrzeni, dobrej infrastruktury oraz ochrona zasobów środowiska naturalnego na potrzeby rozwoju funkcji osiedleńczej, gospodarczej i turystycznej Gminy Chotcza	**Cel główny II**: Wysoka jakość infrastruktury i usług edukacyjnych, społecznych i kulturalnych oraz zwiększenie poziomu zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne	**Cel główny III:** Poprawa konkurencyjności gospodarczej Gminy Chotcza.
Cele strategiczne		
I.1. WZROST ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ GMINY CHOTCZA poprzez zintegrowane planowanie przestrzenne wspierające rozwój gospodarczy, mieszkaniowy i energetyczny gminy oraz przygotowanie terenów pod inwestycje i ich promocję,	II.1: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I OFERTY OPIEKI NAD DZIEĆMI ORAZ EDUKACJI DZIECI I MŁODZIEŻY Cel odnoszący się głównie do kwestii publicznej infrastruktury oświatowej, opieki nad dziećmi, obejmuje także rozwój usług oświatowych i opieki nad dziećmi.	III.1: PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU KOMUNIKACYJNEMU GMINY CHOTCZA poprzez poprawę jakości dróg publicznych, działania na rzecz rozwoju systemu komunikacji publicznej dostępnej na terenie Gminy i cyfryzację
I.2. ROZWÓJ I POPRAWA JAKOŚCI INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ I USŁUG PUBLICZNYCH	II.2. WZROST DOSTĘPNOŚCI USŁUG SPOŁECZNYCH I KULTURALNYCH, OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I POBUDZENIE AKTYWNOŚCI MIESZKAŃCÓW Cel związany z rozwojem infrastruktury i usług społecznych oraz ochrony zdrowia, podnoszeniem atrakcyjności oferty kulturalnej i sportowej oraz z budowaniem kapitału społecznego, tworzeniem dobrych warunków do aktywności mieszkańców w różnych	III.2. ROZWÓJ GOSPODARCZY W OPARCIU O LOKALNY POTENCJAŁ Cel związany głównie z działaniami na rzecz rozwoju ww. konkretnych branż gospodarki, promocja, pozyskiwanie inwestorów, wsparcie przedsiębiorców, ułatwianie podnoszenia kwalifikacji mieszkańców, itp.

	formach partycypacji oraz uczestnictwa w tworzeniu i korzystaniu z oferty społeczno-kulturalnej w gminie.	
I.3. ZAPEWNIENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA NATURALNEGO poprzez ochronę przyrody, bioróżnorodności i przeciwdziałanie zmianom klimatycznym.		

6. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH

W niniejszym rozdziale zestawiono przedstawiono wyszczególnienie ze wskazanych powyżej celów głównych i strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań przewidzianych do realizacji do roku 2036. Kierunki działań to kierunki koncentracji wspólnych wysiłków (aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej) podejmowanych przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Kierunki działań służą realizacji założonych celów, są podstawą wdrażania strategii.

CEL GŁÓWNY I: Zapewnienie atrakcyjnej przestrzeni, dobrej infrastruktury oraz ochrona zasobów środowiska naturalnego na potrzeby rozwoju funkcji osiedleńczej, gospodarczej i turystycznej Gminy Chotcza

CEL STRATEGICZNY I.1: WZROST ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ I FUNKCJI OSIEDLEŃCZEJ GMINY CHOTCZA

Cel operacyjny I.1.1: Zintegrowane planowanie przestrzenne wspierające rozwój gminy Kierunki działań:

1. Sukcesywne opracowywanie nowych Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego
2. Przygotowanie terenów pod zabudowę mieszkaniową w gminie
3. Wyznaczenie terenów pod lokalizację inwestycji w Odnawialne Źródła Energii
4. Ograniczenie lokalizacji uciążliwych inwestycji w obszarach o dużej atrakcyjności turystycznej

Cel operacyjny I.1.2: Poprawa atrakcyjności osiedleńczej gminy Chotcza

1. Aktywna promocja gminy jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania i sprzedaż terenów pod zabudowę jednorodzinną
2. Prorodzinna polityka społeczna w gminie

CEL STRATEGICZNY I.2: ROZWÓJ I POPRAWA JAKOŚCI INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ I USŁUG PUBLICZNYCH

Cel operacyjny I.2.1: Rozbudowa infrastruktury ochrony środowiska, zwiększenie wykorzystania technologii zmniejszających negatywne oddziaływanie na środowisko Kierunki działań:

1. Uzupełnienie i modernizacja istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy
2. Zwiększenie wykorzystania odnawianych źródeł energii, w tym wymiana źródeł ogrzewania konwencjonalnych na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych, wykorzystanie instalacji fotowoltaicznych w obiektach użyteczności publicznej, budowa magazynów energii
3. Poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami, w tym inwestycje podnoszące poziom segregacji i zagospodarowania odpadów (w tym także bioodpadów)
4. Działania na rzecz zmniejszenia energochłonności obiektów użyteczności publicznej poprzez ich termomodernizację

Cel operacyjny I.2.2: Poprawa bezpieczeństwa publicznego mieszkańców Kierunki działań:

1. Uzupełnienie i modernizacja istniejącej infrastruktury bezpieczeństwa publicznego (modernizacja remizy strażackiej, doposażenie jednostki

pożarniczej, tworzenie i Stworzenie Centrum Obrony Cywilnej, wyposażenie miejsc schronienia, wyposażenie gminy w sprzęt krytyczny, np. agregaty, itp.)
2. Wspieranie odporności społeczności lokalnej na kryzysy poprzez edukację służb i mieszkańców (w tym w zakresie obrony cywilnej)
3. Współpraca z służbami zewnętrznymi w przygotowaniach na sytuacje kryzysowe

CEL STRATEGICZNY I.3. ZAPEWNIENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA NATURALNEGO poprzez ochronę przyrody, bioróżnorodności i przeciwdziałanie zmianom klimatycznym

Cel operacyjny I.3.1: Zachowanie bioróżnorodności na terenie gminy i przeciwdziałanie zmianom klimatycznym
Kierunki działań:

1. Zachowanie bioróżnorodności w wodach na terenie gminy;
2. Odnowa i rewitalizacja terenów zielonych, ze szczególną troską o zachowanie bioróżnorodności oraz wykorzystanie błękitno-zielonej infrastruktury w zagospodarowaniu terenów;
3. Edukacja ekologiczna mieszkańców i promowanie zachowań korzystnych dla środowiska naturalnego (edukacja w zakresie jakości powietrza oraz promocja zasad efektywności energetycznej, a także kształtowanie prawidłowych zachowań dotyczących szkodliwości spalania odpadów w piecach i kotłach indywidualnych oraz ochrony klimatu, działania minimalizujące wykorzystanie opakowań bezzwrotnych, zwiększenie poziomu segregacji odpadów, itp.)

CEL GŁÓWNY II: Wysoka jakość infrastruktury i usług edukacyjnych, społecznych
i kulturalnych oraz zwiększenie poziomu zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne

CEL STRATEGICZNY II.1. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I OFERTY OPIEKI NAD DZIEĆMI ORAZ EDUKACJI DZIECI I MŁODZIEŻY

Cel operacyjny II.1.1: Poprawa warunków i jakości edukacji w szkołach na terenie gminy

Kierunki działań:

1. Modernizacja infrastruktury i doposażenie gminnych placówek oświatowych, w tym dostosowanie dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami
2. Podnoszenie kompetencji kadry oświaty
3. Zwiększenie udziału placówek gminnych w programach podnoszących jakość kształcenia, projektach i wymianach międzynarodowych
4. Zwiększenie dostępu dla dzieci i młodzieży do dodatkowych zajęć i atrakcyjnych form edukacji wyrównującej szanse edukacyjne i socjoterapii oraz rewalidacji (w tym sportowe, kulturalne, logopedyczne, pedagogiczne, psychologiczne, zajęcia językowe, wyrównawcze czy asystent międzykulturowy dla dzieci imigranckich, itp.)
5. Realizacja programu stypendialnego dla uczniów za bardzo dobre wyniki w nauce i sporcie, zaangażowanie społeczne oraz stypendium socjalnego dla uczniów z uboższych rodzin

Cel operacyjny II.1.2: Poprawa warunków funkcjonowania opieki nad dziećmi na terenie gminy

Kierunki działań:

1. Analiza potrzeb i dostosowanie funkcjonowania punktów przedszkolnych do potrzeb zawodowych rodziców

CEL STRATEGICZNY II.2. WZROST DOSTĘPNOŚCI USŁUG SPOŁECZNYCH I KULTURALNYCH, OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I POBUDZENIE AKTYWNOŚCI MIESZKAŃCÓW

Cel operacyjny II.2.1: Poprawa dostępności do infrastruktury i usług społecznych oraz ochrony zdrowia na terenie gminy

Kierunki działań:

1. Budowa obiektów opieki całodobowej, pobytowej oraz domów dziennego pobytu dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami
2. Budowa mieszkań chronionych i socjalnych
3. Wspierania udziału sektora pozarządowego i gospodarczego w realizacji usług społecznych na terenie gminy
4. Działania na rzecz poprawy dostępu do usług ochrony zdrowia w tym budowa ośrodka zdrowia, działania na rzecz profilaktyki prozdrowotnej dla mieszkańców, w tym udział w programach promujących badania profilaktyczne, aktywność i zdrowy styl życia, zdrowe odżywianie, dobrostan psychiczny, itp.
5. Działania na rzecz włączenia społecznego osób (i ich rodzin) z grup wykluczonych i zagrożonych marginalizacją takich jak m.in. osób z

niepełnosprawnościami, osób starszych, bezrobotnych, wychodzących z uzależnień i innych problemów, żyjących w niedostatku, rodziców i dzieci doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych, osób z rodzin imigranckich

Cel operacyjny II.2.2: Wykorzystanie sieci świetlic wiejskich na potrzeby społeczne i kulturalne

Kierunki działań:

1. Budowa, modernizacja i wyposażenie świetlic wiejskich adekwatnie do potrzeb mieszkańców – tworzenie Społecznych Centrów Aktywności
2. Animacja społeczności lokalnej poszczególnych miejscowości wokół działań w świetlicach wiejskich
3. Współpraca świetlic gminy w sieci centrów aktywności lokalnej
4. Stworzenie atrakcyjnych programów działania świetlic odpowiednio do potrzeb lokalnych, z uwzględnieniem socjoterapii i usług społecznych oraz przy zaangażowaniu społeczności lokalnej

Cel operacyjny II.2.3: Podniesienie jakości infrastruktury i oferty kulturalnej oraz sportowej i zwiększenie jej dostępności dla różnych grup odbiorców

Kierunki działań:

1. Budowa i modernizacja gminnej infrastruktury kultury i wyposażenia w tym dostosowania dla osób ze szczególnymi potrzebami
2. Wspieranie ochrony obiektów zabytkowych i o znaczeniu historycznym, ich promocja i włączenie w szlaki kulturowe
3. Poszerzenie oferty kulturalnej, zwiększenie jej dostępności poza Chotczą-Józefów wzmocnienie promocji działań kulturalnych i integracyjnych
4. Włączenie mieszkańców w proces współtworzenia oferty kulturalnej na terenie gminy i zachęcenie do aktywnego uczestnictwa w lokalnych działaniach kulturalnych
5. Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na terenie gminy, w tym przebudowa boiska sportowego w Chotczy-Józefów.
6. Wsparcie klubów sportowych i organizacji działających w obszarze kultury poprzez m.in. dofinansowanie dodatkowych zajęć sportowych i kulturalnych dla mieszkańców w oparciu o istniejącą infrastrukturę kultury, sportową i świetlic wiejskich

Cel operacyjny II.2.4: Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i społecznym Gminy Chotcza

Kierunki działań:

1. Zwiększenie możliwości wywierania realnego wpływu mieszkańców na politykę gminy poprzez stosowanie różnych instrumentów partycypacji publicznej, takich jak: budżet sołecki, aktywne metody konsultacji społecznych, rzetelne ich przeprowadzanie
2. Tworzenie kultury dialogu społecznego, skuteczniejsze zachęcanie mieszkańców do wypowiedzi i włączanie ich do współtworzenia rozwiązań na różnych etapach procesu decyzyjnego w gminie
3. Wspieranie tworzenia i funkcjonowania organizacji społecznych na terenie gminy,
4. w tym kół gospodyń wiejskich oraz powierzanie im zadań z zakresu pożytku publicznego, realizację projektów partnerskich, udostępnianie mienia gminnego na działania i powierzanie w zarządzanie organizacjom.

CEL GŁÓWNY III: Poprawa konkurencyjności gospodarczej Gminy Chotcza

CEL STRATEGICZNY III.1. PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU KOMUNIKACYJNEMU GMINY CHOTCZA

Cel operacyjny III.1.1: Poprawa jakości infrastruktury drogowej

Kierunki działań:

1. Wspieranie rozwoju infrastruktury drogowej i towarzyszącej na istniejących i planowanych nowych szlakach komunikacyjnych oraz aktywny udział w procesach konsultacyjnych w tym zakresie
2. Poprawa jakości infrastruktury drogowej na terenie gminy, w tym sukcesywna budowa i modernizacja dróg gminnych, budowa ciągów pieszych, pieszo-jezdnych oraz rowerowych, rozbudowa oświetlenia ulicznego i doświetlenie w newralgicznych punktach poprawiające komfort i bezpieczeństwo użytkowników, itp.

Cel operacyjny III.1.2: Poprawa dostępności komunikacji publicznej na terenie gminy

Kierunki rozwoju:

1. Lobbowanie i wspieranie utrzymania istniejących warunków realizacji połączeń komunikacją publiczną autobusową przez lokalnych przewoźników

Cel operacyjny III.1.3: Wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań cyfrowych

1. Poprawa dostępu do sieci internetowej na terenie gminy

2. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu i wspieranie bezpieczeństwa w sieci poprzez podnoszenie kompetencji mieszkańców w tym zakresie
3. Poprawa wykorzystania nowoczesnych technologii w realizacji usług publicznych

CEL STRATEGICZNY III.2. ROZWÓJ GOSPODARCZY W OPARCIU O LOKALNY POTENCJAŁ

Cel operacyjny III.2.1: Wspieranie rozwoju gospodarczego gminy ze szczególnym uwzględnieniem istotnych w gminie branż
Kierunki działań:

1. Rozwój infrastruktury do obsługi wyznaczonych terenów inwestycyjnych, w tym uzbrojenie terenów, rozbudowa infrastruktury teletechnicznej, itp.
2. Aktywna promocja gminy w kierunku pozyskania inwestorów oraz promocja oferty turystycznej
3. Zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne obszarów cennych turystycznie, w tym: rozbudowa systemu tras rowerowych, wyznaczanie, oznakowanie szlaków turystycznych, itp.
4. Współpraca z partnerami w rozwijaniu szlaków turystycznych, w tym wyznaczaniu i organizowaniu szlaków na terenach leśnych
5. Odtwarzanie oznakowania szlaków, itp.
6. Rozwój rolnictwa, przemysłu drzewnego i lokalnego przetwórstwa spożywczego, w tym produktów regionalnych/lokalnych
7. Tworzenie przyjaznych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy poprzez system ulg dla przedsiębiorców, sprawną obsługę administracyjną przedsiębiorców i inne sprzyjające rozwojowi gospodarczemu działania gminy
8. Aktywizacja zawodowa i wspieranie podnoszenia kwalifikacji mieszkańców zakładania działalności w branży turystycznej w celu poszerzenia oferty noclegowej.

7. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA

W niniejszym rozdziale zaprezentowano matrycę celów oraz kierunków rozwoju Gminy Chotcza wraz z przypisanymi do nich rezultatami w postaci wskaźników z podaniem

wartości bazowej i oczekiwanej zmiany wyniku realizacji strategii. Efekty realizacji założeń Strategii wynikają zatem z zaprezentowanych wyników realizacji poszczególnych celów i przedsięwzięć w ramach Strategii na poziomie rezultatów i założonego oddziaływania na strukturę społeczno–gospodarczą regionu. W tym kontekście założone cele Strategii, a w konsekwencji także osiągnięte rezultaty odpowiadają na potrzeby wynikające z analizy stanu obecnego gminy w chwili obecnej oraz wniosków wysnutych na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT. Założone efekty realizacji Strategii pozwolą bowiem w ujęciu długofalowym na wykorzystanie i wzmocnienie posiadanego potencjału gminy oraz wyeliminowanie lub ograniczenie słabych stron jej rozwoju. W tym kontekście w odniesieniu do przyjętych obszarów i 3 sfer funkcjonowania gminy przedstawiono główne efekty realizacji założeń Strategii.

W kontekście uwarunkowań leżących po stronie sfery przestrzennej, głównymi efektami realizacji założeń Strategii będzie oddziaływanie na gospodarkę przestrzenną i jakość infrastruktury komunalnej oraz usług publicznych w gminie, tak związanych ochroną środowiska, jak i jakością życia i bezpieczeństwem publicznym, co przełoży się m.in. na atrakcyjność osiedleńczą Gminy Chotcza. W tym zakresie efektami realizacji założeń Strategii będą:

a) zwiększenie obszaru gminy pokrytego opracowanymi planami zagospodarowania przestrzennego w gminie,
b) zwiększenie powierzchni terenów przeznaczonych pod inwestycje,
c) zwiększenie powierzchni terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe,
d) poprawa dostępu mieszkańców gminy do mieszkań społecznych/komunalnych,
e) poprawa jakości infrastruktury wod-kan.,
f) zwiększenie poziomu segregacji odpadów,
g) zwiększenie poziomu wytwarzania energii z instalacji OZE stosowanych na obiektach użyteczności publicznej,
h) wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Chotcza,
i) zwiększenie powierzchni terenu/wód objętych działaniami na rzecz ochrony bioróżnorodności,
j) podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.

Długofalowym oddziaływaniem zaplanowanych działań na sferę publiczną gminy będzie:

a) poprawa ładu przestrzennego w gminie,
b) poprawa warunków bytowych mieszkańców,
c) zwiększenie bezpieczeństwa ludności,
d) wzrost liczby nowych mieszkańców gminy,
e) zmniejszenie negatywnego wpływu człowieka na środowisko.

W odniesieniu do zagadnień dotyczących sfery społecznej - realizacja założonych celów i przedsięwzięć będzie miała wpływ na poprawę sytuacji w zakresie sfery edukacji, sferze opieki nad dziećmi, sferze wsparcia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami. Sfera ta obejmuje także interwencję w obszary takie jak tożsamość kulturowa i aktywność społeczna, przekładając się na ogólną poprawę jakości zaangażowania mieszkańców gminy w sprawy publiczne i na rzecz dobra ogółu. W tym zakresie jako efekty realizacji Strategii w poszczególnych dziedzinach należy wskazać na:

a) podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych na terenie gminy,
b) utrzymanie zaangażowania szkół w programach podnoszących jakość kształcenia,
c) stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie,
d) zwiększenie dostępu osób starszych do usług społecznych,
e) stworzenie oferty mieszkań chronionych i socjalnych,
f) zwiększenie wykorzystania świetlic wiejskich jako miejsc aktywności mieszkańców,
g) wzrost zaangażowania mieszkańców w życie kulturalne gminy,
h) zwiększenie aktywności fizycznej mieszkańców,
i) zwiększenie aktywności mieszkańców,
j) utrzymanie liczby organizacji społecznych działających na terenie gminy,
k) zwiększenie budżetu Programu Współpracy Gminy Chotcza z Organizacjami Pozarządowymi.

Długofalowym oddziaływaniem zaplanowanych działań na sferę społeczną gminy będzie w konsekwencji:

a) poprawa wyników egzaminów ósmoklasistów,
b) lepsze wsparcie dla osób starszych oraz zagrożonych wykluczeniem,
c) poprawa warunków godzenia życia rodzinnego z zawodowym,
d) wzrost udziału mieszkańców w życiu społecznym, kulturalnym, sportowym i rekreacyjnym,
e) poszerzenie zakresu działań pożytku publicznego realizowanych przez gminę we współpracy z sektorem społecznym.

W odniesieniu do kwestii leżących w obszarze sfery gospodarczej głównymi długofalowymi rezultatami realizacji założeń Strategii będzie poprawa konkurencyjności gospodarki gminy. Efekt ten będzie realizowany zarówno poprzez rozwój sfery gospodarki rolnej oraz rozwój ogólnie pojętej przedsiębiorczości, w tym w oparciu o potencjały lokalne, w tym: rolniczy, energetyczny, turystyczny. Szczegółowe efekty realizacji założeń Strategii będą w tym względzie dotyczyły:

a) poprawa jakości dróg,
b) poprawa bezpieczeństwa drogowego,

c) utrzymanie istniejącej komunikacji publicznej dostępnej na terenie Gminy
d) wzrost przedsiębiorczości,
e) zwiększenie długości ścieżek/tras rowerowych na terenie gminy,
f) utrzymanie znaczenia turystyki w lokalnej gospodarce.

Długofalowym oddziaływaniem zaplanowanych działań na sferę gospodarczą gminy będzie w konsekwencji:

a) wzrost poziomu inwestycji na terenie gminy,
b) wzrost liczby turystów odwiedzających gminę
c) poprawa atrakcyjności lokalnego rynku pracy.

Do matrycy dodano również dane dotyczące potencjalnych źródeł finansowania oraz szacowanego czasu wdrożenia.

W realizacji strategii uczestniczyć będzie Urząd Gminy Chotcza wraz z jednostkami podległymi, jak również w wybranych przypadkach, do realizacji zadań wykraczających poza kompetencje samej gminy przypisano także partnerów, którzy wesprą realizację niektórych zadań. Uczestników realizacji wskazanych kierunków rozwoju również wskazano w poniższej matrycy.

I.	**CEL GŁÓWNY:** **Zapewnienie atrakcyjnej przestrzeni, dobrej infrastruktury oraz ochrona zasobów środowiska naturalnego na potrzeby rozwoju funkcji osiedleńczej, gospodarczej i turystycznej Gminy Chotcza**
I.1	**CEL STRATEGICZNY I.1.** **WZROST ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ I FUNKCJI OSIEDLEŃCZEJ GMINY CHOTCZA**
I.1.1.	Cel operacyjny I.1.1. Zintegrowane planowanie przestrzenne wspierające rozwój gminy
Kierunki działań	- Sukcesywne opracowywanie nowych Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego - Przygotowanie terenów pod zabudowę mieszkaniową w gminie - Wyznaczenie terenów pod lokalizację farm wiatrowych i fotowoltaicznych - Ograniczenie lokalizacji uciążliwych inwestycji w obszarach o dużej atrakcyjności turystycznej
Podmioty realizujące i współrealizujące	Podmioty realizujące: - Gmina Chotcza

Rezultaty planowanych działań	- zwiększenie obszaru gminy pokrytego opracowanymi planami zagospodarowania przestrzennego w gminie - zwiększenie powierzchni terenów przeznaczonych pod inwestycje
Źródła finansowania	- środki własne Gminy Chotcza - środki z budżetu państwa, - środki funduszy strukturalnych UE z budżetu na lata 2021-2027.
Termin realizacji	2027-2036
I.1.2.	Cel operacyjny I.1.2. Poprawa atrakcyjności osiedleńczej gminy Chotcza
Kierunki działań	- Aktywna promocja gminy jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania i sprzedaż terenów pod zabudowę jednorodzinną - Budowa mieszkalnictwa społecznego - Prorodzinna polityka społeczna w gminie
Podmioty realizujące i współrealizujące	Podmioty realizujące: - Gmina Chotcza
Rezultaty planowanych działań	- zwiększenie powierzchni terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe - poprawa dostępu mieszkańców gminy do mieszkań społecznych/komunalnych,
Źródła finansowania	- środki własne Gminy Chotcza - środki funduszy strukturalnych UE z budżetu na lata 2021-2027 oraz budżetów kolejnych, - budżet Państwa.
Termin realizacji	2027- 2036
I.2.	**CEL STRATEGICZNY I.2. ROZWÓJ I POPRAWA JAKOŚCI INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ I USŁUG PUBLICZNYCH**
I.2.1.	Cel operacyjny I.2.1. Rozbudowa infrastruktury ochrony środowiska, zwiększenie wykorzystania technologii zmniejszających negatywne oddziaływanie na środowisko
Kierunki działań	- Uzupełnienie i modernizacja istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy - Zwiększenie wykorzystania odnawianych źródeł energii, w tym wymiana źródeł ogrzewania, wykorzystanie instalacji fotowoltaicznych w obiektach użyteczności publicznej, budowa magazynów energii - Poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami, w tym inwestycje podnoszące poziom segregacji i zagospodarowania odpadów (w tym także bioodpadów) - Działania na rzecz zmniejszenia energochłonności obiektów użyteczności publicznej poprzez ich termomodernizację

Podmioty realizujące i współrealizujące	Podmioty realizujące: - Gmina Chotcza -

Rezultaty planowanych działań	- zwiększenie poziomu segregacji odpadów - zwiększenie poziomu wytwarzania energii z instalacji OZE stosowanych na obiektach użyteczności publicznej
Źródła finansowania	- środki własne Chotcza - środki funduszy strukturalnych UE z budżetu na lata 2021-2027 oraz budżetów kolejnych
Termin realizacji	2027-2036
I.2.2.	Cel operacyjny I.2.2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego mieszkańców
Kierunki działań	- Uzupełnienie i modernizacja istniejącej infrastruktury bezpieczeństwa publicznego (modernizacja remiz strażackich, doposażenie jednostek pożarniczych, tworzenie i wyposażenie miejsc schronienia, itp.) - Wspieranie odporności społeczności lokalnej na kryzysy poprzez edukację służb i mieszkańców (w tym w zakresie obrony cywilnej) - Współpraca z służbami zewnętrznymi w przygotowaniach na sytuacje kryzysowe
Podmioty realizujące i współrealizujące	Podmioty realizujące: - Gmina Chotcza Podmioty współrealizujące/kluczowi partnerzy: - Ochotnicza Straż Pożarna - organizacje pozarządowe z terenu gminy.
Rezultaty planowanych działań	- wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy Chotcza

Źródła finansowania	- środki własne Gminy Chotcza - środki z budżetu państwa, - środki funduszy strukturalnych UE z budżetu na lata 2021-2027 oraz budżetów kolejnych.
Termin realizacji	2027- 2036
I.3.	**CEL STRATEGICZNY I.3. ZAPEWNIENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA NATURALNEGO poprzez ochronę przyrody, bioróżnorodności i przeciwdziałanie zmianom klimatycznym**
I.3.1.	Cel operacyjny I.3.1. Zachowanie bioróżnorodności na terenie gminy i przeciwdziałanie zmianom klimatycznym

Kierunki działań	- Zachowanie bioróżnorodności w wodach na terenie gminy, - Odnowa i rewitalizacja terenów zielonych, ze szczególną troską o zachowanie bioróżnorodności oraz wykorzystanie błękitno-zielonej infrastruktury w zagospodarowaniu terenów - Edukacja ekologiczna mieszkańców i promowanie zachowań korzystnych dla środowiska naturalnego (edukacja w zakresie jakości powietrza oraz promocja zasad efektywności energetycznej, a także kształtowanie prawidłowych zachowań dotyczących szkodliwości spalania odpadów w piecach i kotłach indywidualnych oraz ochrony klimatu, działania minimalizujące wykorzystanie opakowań bezzwrotnych, zwiększenie poziomu segregacji odpadów, itp.)
Podmioty realizujące i współrealizujące	Podmioty realizujące: - Gmina Chotcza Podmioty współrealizujące/kluczowi partnerzy: - Publiczna Szkoła Podstawowa w Chotczy
Rezultaty planowanych działań	- zwiększenie powierzchni terenu/wód objętych działaniami na rzecz ochrony bioróżnorodności - podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców
Źródła finansowania	- środki własne Chotcza, - środki funduszy strukturalnych UE z budżetu na lata 2021-2027 oraz budżetów kolejnych - środki będące w gestii LGD/LGR.
Termin realizacji	2027-2036

II	**CEL GŁÓWNY: Wysoka jakość infrastruktury i usług edukacyjnych, społecznych i kulturalnych oraz zwiększenie poziomu zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne**
II.1.	**CEL STRATEGICZNY II.1. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I OFERTY OPIEKI NAD DZIEĆMI ORAZ EDUKACJI DZIECI I MŁODZIEŻY**
II.1.1.	Cel operacyjny II.1.1. Poprawa warunków i jakości edukacji w szkołach na terenie gminy

Kierunki działań	• Modernizacja infrastruktury i doposażenie gminnych placówek oświatowych w tym dostosowanie dla osób z niepełnosprawnościami • Podnoszenie kompetencji kadry oświaty • Zwiększenie udziału placówek gminnych w programach podnoszących jakość kształcenia, projektach i wymianach międzynarodowych • Zwiększenie dostępu dla dzieci i młodzieży do dodatkowych zajęć i atrakcyjnych form edukacji wyrównującej szanse edukacyjne, socjoterapii i rewalidacji (w tym sportowe, kulturalne, logopedyczne, pedagogiczne, psychologiczne, zajęcia językowe, wyrównawcze czy asystent międzykulturowy dla dzieci imigranckich, itp.) • Realizacja programu stypendialnego dla uczniów za bardzo dobre wyniki w nauce i sporcie, zaangażowanie społeczne oraz stypendium socjalnego dla uczniów z uboższych rodzin
Podmioty realizujące i współrealizujące	Podmioty realizujące: - Gmina Chotcza - Publiczna Szkoła Podstawowa w Chotczy Podmioty współrealizujące/kluczowi partnerzy: - organizacje pozarządowe
Rezultaty planowanych działań	- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych na terenie gminy - utrzymanie zaangażowania szkół w programach podnoszących jakość kształcenia
Źródła finansowania	- środki własne Gminy Chotcza

	- środki funduszy strukturalnych UE z budżetu na lata 2021-2027 oraz budżetów kolejnych, - środki innych programów.
Termin realizacji	2027-2036
II.1.2.	Cel operacyjny II.1.2. Poprawa warunków funkcjonowania opieki nad dziećmi na terenie gminy
Kierunki działań	- Dostosowanie funkcjonowania punktów przedszkolnych do potrzeb zawodowych rodziców
Podmioty realizujące i współrealizujące	Podmioty realizujące: - Gmina Chotcza - szkoła. Podmioty współrealizujące/kluczowi partnerzy: -
Rezultaty planowanych działań	- doposażenie miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie
Źródła finansowania	- środki własne Gminy Chotcza - środki funduszy strukturalnych UE z budżetu na lata 2021-2027 oraz budżetów kolejnych, środki KPO - budżet Państwa (środki programu Aktywny Maluch).

Termin realizacji	2027-2036
II.2.	**CEL STRATEGICZNY II.2. WZROST DOSTĘPNOŚCI USŁUG SPOŁECZNYCH I KULTURALNYCH, OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I POBUDZENIE AKTYWNOŚCI MIESZKAŃCÓW**
II.2.1.	Cel operacyjny II.2.1. Poprawa dostępności do infrastruktury i usług społecznych oraz ochrony zdrowia na terenie gminy
Kierunki działań	- Budowa obiektów opieki całodobowej, pobytowej oraz domów dziennego pobytu dla osób starszych - Budowa mieszkań chronionych i socjalnych - Wspierania udziału sektora pozarządowego i gospodarczego w realizacji usług społecznych na terenie gminy - Działania na rzecz poprawy dostępu do usług ochrony zdrowia w tym budowa ośrodka zdrowia oraz profilaktyki prozdrowotnej dla mieszkańców, w tym udział w programach promujących badania profilaktyczne, aktywność i zdrowy styl życia, zdrowe odżywianie, dobrostan psychiczny, itp. - Działania na rzecz włączenia społecznego osób (i ich rodzin) z grup wykluczonych i zagrożonych marginalizacją takich jak m.in. osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, bezrobotnych, wychodzących z uzależnień i innych problemów, żyjących w niedostatku, rodziców i dzieci doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych, osób z rodzin imigranckich
Podmioty realizujące i współrealizujące	Podmioty realizujące: - Gmina Chotcza - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chotczy - Zespół Interdyscyplinarny Gminy w Chotczy - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chotczy Podmioty współrealizujące/kluczowi partnerzy:
	- organizacje pozarządowe (w tym kluby sportowe) - szkoła
Rezultaty planowanych działań	- zwiększenie dostępu osób starszych do usług społecznych - stworzenie oferty mieszkań chronionych i socjalnych
Źródła finansowania	- środki własne Gminy Chotcza - środki z budżetu państwa, - środki funduszy strukturalnych UE z budżetu na lata 2021-2027 oraz budżetów kolejnych.
Termin realizacji	2027-2036
II.2.2.	Cel operacyjny II.2.2. Wykorzystanie sieci świetlic wiejskich na potrzeby społeczne i kulturalne

Kierunki działań	• Modernizacja i wyposażenie świetlic wiejskich adekwatnie do potrzeb mieszkańców • Animacja społeczności lokalnej poszczególnych miejscowości wokół działań w świetlicach wiejskich • Współpraca świetlic gminy w sieci centrów aktywności lokalnej • Stworzenie atrakcyjnych programów działania świetlic odpowiednio do potrzeb lokalnych, z uwzględnieniem socjoterapii i usług społecznych oraz przy zaangażowaniu społeczności lokalnej
Podmioty realizujące i współrealizujące	Podmioty realizujące: - Gmina Chotcza - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Biblioteka Podmioty współrealizujące/kluczowi partnerzy: - organizacje pozarządowe (w tym klub sportowy) -
Rezultaty planowanych działań	- zwiększenie wykorzystania świetlic wiejskich jako miejsc aktywności mieszkańców
Źródła finansowania	- środki własne Gminy Chotcza, - środki z budżetu państwa, - środki funduszy strukturalnych UE z budżetu na lata 2021-2027 oraz budżetów kolejnych

Termin realizacji	2027-2036
II.2.3.	Cel operacyjny II.2.3. Podniesienie jakości infrastruktury i oferty kulturalnej oraz sportowej i zwiększenie jej dostępności dla różnych grup odbiorców
Kierunki działań	• Modernizacja gminnej infrastruktury kultury i wyposażenia w tym dostosowania dla osób z potrzebami • Wspieranie ochrony obiektów zabytkowych i o znaczeniu historycznym, ich promocja i włączenie w szlaki kulturowe • Poszerzenie oferty kulturalnej, zwiększenie jej dostępności, wzmocnienie promocji działań kulturalnych i integracyjnych • Włączenie mieszkańców w proces współtworzenia oferty kulturalnej na terenie gminy i zachęcenie do aktywnego uczestnictwa w lokalnych działaniach kulturalnych • Modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na terenie gminy, w tym przebudowa boiska sportowego • Wsparcie klubów sportowych i organizacji działających w obszarze kultury poprzez m.in. dofinansowanie dodatkowych zajęć sportowych i kulturalnych dla mieszkańców w oparciu o istniejącą infrastrukturę kultury, sportową i świetlic wiejskich

Podmioty realizujące i współrealizujące	Podmioty realizujące: - Gmina Chotcza - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Biblioteka współrealizujące/kluczowi partnerzy: - organizacje pozarządowe (w tym kluby sportowe, OSP, KGW).
Rezultaty planowanych działań	- wzrost zaangażowania mieszkańców w życie kulturalne gminy - zwiększenie aktywności fizycznej mieszkańców
Źródła finansowania	- środki własne Gminy Chotcza - środki funduszy strukturalnych UE z budżetu na lata 2021-2027 oraz budżetów kolejnych - instrument RLKS - środki programów rządowych (FIO, NCK, itp.)
Termin realizacji	2027-2036
II.2.4.	Cel operacyjny II.2.4. Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i społecznym Gminy Chotcza
Kierunki działań	- Zwiększenie możliwości wywierania realnego wpływu mieszkańców na politykę gminy poprzez stosowanie różnych instrumentów partycypacji publicznej, takich jak: budżet sołecki, aktywne metody konsultacji społecznych, rzetelne ich przeprowadzanie, - Tworzenie kultury dialogu społecznego, skuteczniejsze zachęcanie mieszkańców do wypowiedzi i włączanie ich do współtworzenia rozwiązań na różnych etapach procesu decyzyjnego w gminie.
	- Wspieranie tworzenia i funkcjonowania organizacji społecznych na terenie gminy, w tym kół gospodyń wiejskich oraz powierzanie im zadań z zakresu pożytku publicznego, realizację projektów partnerskich, udostępnianie mienia gminnego na działania i powierzanie w zarządzanie organizacjom.
Podmioty realizujące i współrealizujące	Podmioty realizujące: - Gmina Chotcza - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Biblioteka Podmioty współrealizujące/kluczowi partnerzy: - organizacje pozarządowe (w tym kluby sportowe, OSP, KGW)
Rezultaty planowanych działań	- zwiększenie aktywności mieszkańców - utrzymanie liczby organizacji społecznych działających na terenie gminy - zwiększenie budżetu Programu Współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi

Źródła finansowania	- środki własne Gminy Chotcza, - środki z budżetu państwa, - środki funduszy strukturalnych UE z budżetu na lata 2021-2027 oraz budżetów kolejnych - instrument RLKS, - środki programów rządowych (np. FIO).
Termin realizacji	2027-2036

III.	**CEL GŁÓWNY:** **Poprawa konkurencyjności gospodarczej Gminy Chotcza**
III.1	**CEL STRATEGICZNY III.1.** PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU KOMUNIKACYJNEMU GMINY CHOTCZA
I.1.1.	Cel operacyjny I.1.1. Poprawa jakości infrastruktury drogowej
Kierunki działań	• Wspieranie rozwoju infrastruktury drogowej i towarzyszącej na istniejących i planowanych nowych szlakach komunikacyjnych (oraz aktywny udział w procesach konsultacyjnych w tym zakresie

	• Poprawa jakości infrastruktury drogowej na terenie gminy, w tym sukcesywna modernizacja dróg gminnych, budowa ciągów pieszych, pieszo-jezdnych oraz rowerowych, rozbudowa oświetlenia ulicznego i doświetlenie w newralgicznych punktach poprawiające komfort i bezpieczeństwo użytkowników, itp.
Podmioty realizujące i współrealizujące	Podmioty realizujące: - Gmina Chotcza - Zarząd Dróg Powiatowych w Lipsku - Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, - Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie
Rezultaty planowanych działań	- poprawa jakości dróg, - poprawa bezpieczeństwa drogowego.
Źródła finansowania	- środki własne Gminy Chotcza - GDDKiA, Powiat lipski, - środki funduszy UE, - środki Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, - budżet Państwa.
Termin realizacji	2027-2036
III.2.	**CEL STRATEGICZNY III.2.** ROZWÓJ GOSPODARCZY W OPARCIU O LOKALNY POTENCJAŁ
III.2.1.	Cel operacyjny III.2.1. Wspieranie rozwoju gospodarczego gminy ze szczególnym uwzględnieniem istotnych w gminie branż

Kierunki działań	- Rozwój infrastruktury do obsługi wyznaczonych terenów inwestycyjnych, w tym uzbrojenie terenów, rozbudowa infrastruktury teletechnicznej, itp. - Aktywna promocja gminy w kierunku pozyskania inwestorów oraz promocja oferty turystycznej - Zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne obszarów cennych turystycznie, w tym: rozbudowa systemu tras rowerowych, zagospodarowanie turystyczne zbiornika wodnego, wyznaczanie, oznakowanie szlaków turystycznych, itp. - Współpraca z partnerami w rozwijaniu szlaków turystycznych, w tym wyznaczaniu i organizowaniu szlaków na terenach leśnych - Odtwarzanie oznakowania szlaków, itp. - Rozwój rolnictwa, przemysłu drzewnego i lokalnego przetwórstwa spożywczego, w tym produktów regionalnych/lokalnych - Tworzenie przyjaznych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy poprzez system ulg dla przedsiębiorców, sprawną obsługę administracyjną przedsiębiorców i inne sprzyjające rozwojowi gospodarczemu działania gminy - Aktywizacja zawodowa i wspieranie podnoszenia kwalifikacji mieszkańców
Podmioty realizujące i współrealizujące	Podmioty realizujące: - Gmina Chotcza Podmioty współrealizujące/kluczowi partnerzy: - Urząd Pracy w Lipsku - realizatorzy projektów na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych i aktywizacji zawodowej - ODR Lipsko - Lasy Państwowe - przedsiębiorcy i rolnicy
Rezultaty planowanych działań	- wzrost przedsiębiorczości - zwiększenie długości ścieżek/tras rowerowych na terenie gminy - utrzymanie znaczenia turystyki w lokalnej gospodarce
Źródła finansowania	- środki własne Gminy Chotcza - środki funduszy strukturalnych UE z budżetu na lata 2021-2027 oraz budżetów kolejnych - instrument RLKS
Termin realizacji	2027-2036

8. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY

Gmina Chotcza zlokalizowana jest na południowo-wschodnim krańcu województwa mazowieckiego, w dolinie środkowej Wisły, u ujścia rzek Zwoleńki i Iłżanki. Gminę tworzy 17 sołectw tj.: Baranów, Białobrzegi, Chotcza Dolna, Chotcza Górna, Chotcza - Józefów, Gniazdków, Gustawów, Jarentowskie Pole, Karolów, Kijanka, Kolonia Wola Solecka, Niemieryczów, Siekierka Nowa, Siekierka Stara, Tymienica Nowa, Tymienica Stara oraz Zajączków. Z gminą Chotcza sąsiaduje siedem gmin z których pięć należy do województwa mazowieckiego (Ciepielów, Lipsko, Przyłęk, Solec nad Wisłą, Zwoleń), zaś dwie po drugiej stronie Wisły do województwa lubelskiego (Łaziska i Wilków). Wszystkie te gminy są większe od Chotczy pod względem ludności jak i obszaru. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2023 r. jej powierzchnia wyniosła 8 977 ha, natomiast liczba mieszkańców 2 188 osób.

Gmina Chotcza nie posiada na swoim terenie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Gmina Chotcza posiada Plan Ogólny

W planie ogólnym dla gminy Chotcza wyznaczono następujące kategorie stref planistycznych:

1. SW – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
2. SJ – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
3. SZ – strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową,
4. SU – strefy usługowe,
5. SR – strefy produkcji rolniczej,
6. SI – strefy infrastrukturalne,
7. SN – strefy zieleni i rekreacji,
8. SC – strefy cmentarzy,
9. SG – strefy górnictwa,
10. SO – strefy otwarte.

Dla wszystkich wyżej wymiennych stref określone zostały podstawowe profile funkcjonalne

oraz w niektórych przypadkach profile dodatkowe.

Ustalenia planu ogólnego określono uwzględniając cele strategiczne, średniookresowe oraz priorytety rozwoju gminy. Pod uwagę wzięto kluczowe obszary, takie jak poprawa jakości życia mieszkańców, zrównoważony rozwój, wzrost gospodarczy, rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, a także ochronę środowiska i dziedzictwa kulturowego. Dzięki temu realizacja założeń planu ogólnego będzie spójna z kierunkami rozwoju gminy oraz dostosowana do zmieniających się uwarunkowań społecznych, gospodarczych i środowiskowych.

Na terenie gminy Chotcza występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar chronionego krajobrazu Solec nad Wisłą utworzony został uchwałą nr XV/69/83 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Radomiu z dnia 28 czerwca 1983 r. Obecnie obowiązuje dla niego uchwała nr 127/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 21 sierpnia 2018 r. zmieniająca rozporządzenie Wojewody Mazowieckiego w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Solec nad Wisłą. Obszar Chronionego Krajobrazu Solec n/Wisłą obejmuje powierzchnie 13 794,00 ha i położony jest na zachodnim brzegu Wisły. Jest on pocięty licznymi jarami i charakteryzuje się dużymi walorami turystycznymi i rekreacyjnymi. Elementami środowiska podlegającymi ochronie prawnej są: rezerwat przyrody stepowy Sadkowice, 2 pomniki przyrody oraz park wiejski. obszar chronionego krajobrazu Dolina rzeki Zwolenki utworzony został uchwałą nr XII/53/89 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Radomiu z dnia 19 grudnia 1989 r. w sprawie utworzenia Obszaru Krajobrazu Chronionego "Dolina rzeki Zwolenki". Obecnie obowiązuje dla niego uchwała nr 41/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 26 marca 2024.w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina rzeki Zwolenki. Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Rzeki Zwolenki chroni doliną rzeki wraz z przylegającymi terenami łąk i zadrzewień, wyróżniające się krajobrazowo i charakteryzujące się dużym zróżnicowaniem ekosystemów oraz spełniające ważną rolę korytarzy ekologicznych.
- Obszar natura 2000 Dolina Zwoleńki PLH140006 ustanowiony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 13 listopada 2007 r. oraz wyznaczony Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 września 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Zwoleńki (PLH140006). Obszar wyznaczono w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych oraz populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt innych niż ptaki oraz w celu odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony tych gatunków. Dla obszaru ustanowiono plan zadań ochronnych - zarządzenie nr 28 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 30 grudnia 2013 r. zmienione zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 29 października 2014 r. obszar natura 2000 Przełom Wisły w Małopolsce PLH060045 ustanowiony decyzją

Komisji Europejskiej z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039) (2009/93/WE) oraz wyznaczony rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 września 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Przełom Wisły w Małopolsce (PLH060045). Obszar wyznaczono w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych oraz populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt innych niż ptaki oraz w celu odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony tych gatunków. Dla obszaru ustanowiono plan zadań ochronnych - zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 31 marca 2015 r.

- obszar natura 2000 Małopolski Przełom Wisły PLB140006 ustanowiony rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Obecnie aktem wyznaczającym obszar jest rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków. Obszar wyznaczono w celu ochrony populacji dziko występujących gatunków ptaków, utrzymania i zagospodarowania ich naturalnych siedlisk zgodnie z wymogami ekologicznymi, przywracania zniszczonych biotopów oraz tworzenia biotopów. Dla obszaru ustanowiono plan zadań ochronnych - zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 31 marca 2015 r.

Na terenie gminy Chotcza występuje:

- obszar szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi raz na 10 lat (p=10%),
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi raz na 100 lat (p=1%),
- obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (p=0,2%).
- obszar zagrożenia powodziowego w przypadku zniszczenia wału przeciwpowodziowego,
- wały przeciwpowodziowe z pasem o szerokości 50 m od stopu wału o długości ok. 12,3 km. Wyżej wymienione elementy występują we wschodniej części gminy wzdłuż rzek Wisły i Iłżanka. W większości nie stanowią one terenów zurbanizowanych i zabudowanych. Na terenie gminy nie występuje obszar narażony na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia budowli.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią objęte zostały w zdecydowanej większości strefą otwartą oraz na ich obszarze nie wyznaczono Obszaru Uzupełnienia Zabudowy. Część obecnie zabudowanych terenów, położonych na ww. terenach objęta została pozostałymi strefami planistycznymi, zgodnymi z obecną funkcją tych terenów.

Na terenie gminy Chotcza występują następujące śródlądowe wody płynące rzek: Wisła, Iłżanka, Strużanka, Ciek A Chotcza, Ciek B Chotcza, Dopływ ze Starej Tymienicy, oraz obiekty melioracji wodnych: Iłżanka-Chotcza, Białobrzegi, Iłżanka-Zajączków, Tymienica, Iłżanka-Wały, Boiska-Białobrzegi, Chotcza-Józefów. Łączna długość rowów melioracyjnych na obszarze gminy wynosi ok. 65,75 km. Ustalenia planu ogólnego gminy Chotcza uwzględniają uwarunkowania związane z występowaniem rowów melioracyjnych i gruntów zmeliorowanych. Tereny gruntów zmeliorowanych na obszarze gminy Chotcza objęto w większości strefami otwartymi. Z uwagi na obecną strukturę funkcjonalno-przestrzenną obszaru gminy Chotcza część wskazanych terenów, przede wszystkim na terenie istniejącego zagospodarowania, objęta została także innymi strefami planistycznymi.

Na terenie gminy Chotcza zlokalizowane są następujące tereny i obszary górnicze: Tereny górnicze:

- Baranów o powierzchni 1,92 ha, ustanowiony decyzją Koncesyjną Starosty Lipskiego z dnia 18 września 2019 r., znak: OŚR.6522.6.2019.
- Białobrzegi o powierzchni 2,71 ha, ustanowiony decyzją Koncesyjną Starosty Lipskiego z dnia 5 maja 2021 r., znak: BOŚ.6522.2.2021.
- Białobrzegi I o powierzchni 2,00 ha, ustanowiony decyzją Koncesyjną Starosty Lipskiego z dnia 12 sierpnia 2024 r., znak: BOŚ.6522.1.5.2024.

Obszary górnicze:

- Baranów o powierzchni 1,86 ha, kopalina główna: piaski i żwiry,
- Białobrzegi o powierzchni 1,41 ha, kopalina główna: piaski i żwiry,
- Białobrzegi I o powierzchni 2,00 ha, kopalina główna: piaski i żwiry. Na obszarze wyżej wymienionych terenów i obszarów górniczych wyznaczone zostały strefy górnictwa.

Na obszarze gminy Chotcza występują:

- grunty orne klasy I o powierzchni ok. 7,92 ha, zlokalizowane we wschodniej części gminy,
- grunty orne klasy II o powierzchni ok. 49,34 ha, zlokalizowane we wschodniej części gminy,
- grunty orne klasy IIIa o powierzchni ok. 168,26 ha, zlokalizowane w przeważającej większości we wschodniej części gminy oraz w postaci pojedynczych płatów w części północno-zachodniej,
- grunty orne klasy IIIb o powierzchni ok. 192,83 ha, zlokalizowane we wschodniej, południowej i północno-zachodniej części gminy,

- łąki trwałe klasy II o powierzchni ok. 12,43 ha, zlokalizowane w północno-wschodniej części gminy,
- łąki trwałe klasy III o powierzchni ok. 79,57 ha, zlokalizowane w przeważającej większości we wschodniej i północno-wschodniej części gminy oraz w postaci pojedynczych płatów w pozostałych jej częściach,
- pastwiska trwałe klasy III o powierzchni ok. 18,30 ha, zlokalizowane w północnowschodniej, południowej i północno-zachodniej części gminy.

Zdecydowana większość z nich w celu ochrony objęta została strefami otwartymi. Pozostałą część z uwagi na obecną strukturę funkcjonalno-przestrzenną obszaru gminy Chotcza i politykę rozwoju przestrzennego gminy, przede wszystkim na terenie istniejącego zagospodarowania, objęto została innymi strefami planistycznymi.

Grunty leśne

Powierzchnia gruntów leśnych na obszarze gminy Chotcza wynosi ok. 1 975,21 ha. Zdecydowana większość z nich w celu ochrony objęta została strefami otwartymi. Pozostałą część z uwagi na obecną strukturę funkcjonalno-przestrzenną obszaru gminy Chotcza i politykę rozwoju przestrzennego gminy, przede wszystkim na terenie istniejącego zagospodarowania, objęto została innymi strefami planistycznymi, dla których jako profil dodatkowy określono teren lasu.

9. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

Ustalenia Strategii Rozwoju Gminy Chotcza na lata 2027-2036 obowiązują na terenie całej jednostki samorządu terytorialnego. Poszczególne cele operacyjne i kierunki działań będą realizowane zgodnie z aktualnymi potrzebami i uwarunkowaniami występującymi w poszczególnych miejscowościach.

Audyt krajobrazowy województwa mazowieckiego przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 48/24 z dnia 26 marca 2024 r. Obejmuje on cały obszar województwa. Celem audytu jest identyfikacja krajobrazów występujących na terenie województwa i wskazanie krajobrazów priorytetowych, określenie cech charakterystycznych oraz ocena ich wartości, a także sformułowanie rekomendacji i wniosków mających służyć ich ochronie. W audycie krajobrazowym wskazuje się ponadto granice parków kulturowych, parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obiektów znajdujących się

na listach Światowego Dziedzictwa UNESCO, obszarów Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO lub obszarów i obiektów proponowanych do umieszczenia na tych listach. W obrębie krajobrazów priorytetowych wskazuje się także lokalne formy architektoniczne zabudowy. Krajobraz terenu objętego opracowaniem planu ogólnego w audycie krajobrazowym województwa mazowieckiego nie został uznany za krajobraz priorytetowy. Na terenie gminy Chotcza zidentyfikowano 4 typy krajobrazu, w tym 8 podtypów. Szczegółowe ich przedstawienie zawarto na poniższym rysunku i tabeli. Przy określaniu ustaleń planu ogólnego starano się uwzględnić rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania i użytkowania terenów dla wskazanych krajobrazów. Zidentyfikowane w audycie krajobrazowym typy krajobrazów stanowiły istotny punkt odniesienia w procesie planistycznym, a ich charakterystyka i wytyczne były analizowane pod kątem zgodności z polityką przestrzenną gminy. Jednakże ze względu na lokalne uwarunkowania, takie jak m.in. istniejący sposób zagospodarowania przestrzennego, potrzeby mieszkańców, dostępność infrastruktury technicznej i społecznej, a także kierunki rozwoju przestrzennego gminy, nie wszystkie rekomendacje audytu mogły zostać w pełni zrealizowane. W sytuacjach, w których nie było możliwe pełne wdrożenie zaleceń audytu, dążono do kompromisowego ujęcia zasad zagospodarowania, tak aby w miarę możliwości zbliżały się one do oczekiwanego modelu krajobrazowego, a jednocześnie pozostawały spójne z realnymi potrzebami i możliwościami gminy Chotcza.

Gmina Chotcza wykazuje umiarkowaną odporność środowiska na degradację, dzięki zróżnicowanej strukturze ekosystemów oraz ograniczonej skali intensywnej działalności gospodarczej. W celu dalszej ochrony zasobów naturalnych zaleca się wdrożenie działań wspierających zrównoważone gospodarowanie wodami oraz ograniczenie punktowych źródeł zanieczyszczeń. Kluczowe będzie również zachowanie i rozwój istniejących form ochrony przyrody oraz kontrola procesów urbanizacyjnych, aby uniknąć nadmiernej presji na cenne ekosystemy. Zastosowanie tych działań pozwoli na utrzymanie zdolności regeneracyjnych środowiska oraz dalsze wzmacnianie jego odporności na niekorzystne zmiany. Główne kierunki działań w zakresie kształtowania walorów krajobrazowych powinny koncentrować się na zachowaniu tradycyjnych układów przestrzennych, ochronie terenów o wysokich walorach przyrodniczych oraz wzbogaceniu struktury krajobrazu poprzez wprowadzenie zadrzewień liniowych i śródpolnych. Istotne jest także ujednolicenie zasad zagospodarowania przestrzennego, aby nowe inwestycje były zgodne z charakterem regionu. Gmina Chotcza uwzględnia walory przyrodnicze i krajobrazowe w swoich dokumentach strategicznych i planistycznych, podejmując działania na rzecz ich ochrony i zrównoważonego kształtowania. Kluczowe znaczenie ma dalsza harmonizacja rozwoju przestrzennego z zachowaniem cennych elementów krajobrazu, aby utrzymać jego wysoką jakość estetyczną i przyrodniczą. Dalszy rozwój gminy powinien uwzględniać konieczność ochrony terenów przyrodniczo cennych oraz harmonijne planowanie przestrzenne, aby uniknąć niekontrolowanego rozpraszania zabudowy. Wprowadzenie działań na rzecz zachowania naturalnych ekosystemów,

ochrony gleb przed degradacją oraz dbałości o korytarze ekologiczne pozwoli na dalsze utrzymanie zgodności użytkowania gruntów z uwarunkowaniami środowiskowymi. Wszelkie zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym powinny uwzględniać zasady zrównoważonego rozwoju, aby nie naruszać naturalnych walorów gminy i zapewnić stabilność ekologiczną. Rozwój osadnictwa w gminie Chotcza wiąże się głównie z kontynuacją zabudowy jednorodzinnej na terenach już zagospodarowanych oraz w obrębie istniejących miejscowości. Planując rozwój przestrzeni mieszkalnych, należy uwzględnić konieczność ochrony terenów przyrodniczo cennych, które powinny pozostać niezabudowane. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na rozwój osadnictwa jest dostępność infrastruktury technicznej oraz wartość użytkowa terenów rolnych i leśnych, które odgrywają kluczową rolę w gospodarce gminy.

Analiza dokumentów wyższego rzędu, a także diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz cele i kierunki działań przedstawione w niniejszej Strategii, pozwoliły na określenie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Chotcza:

1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu:

- zachowanie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych,
- ochrona terenów objętych ochroną prawną oraz innych obszarów cennych przyrodniczo, w tym terenów otwartych,
- zachowanie i kształtowania spójności regionalnego systemu ekologicznego, w skład którego wchodzą istniejące obszary chronione oraz obszary potencjalne do objęcia ochroną (cenne przyrodniczo), a także system płatów i korytarzy ekologicznych,
- zachowanie i przywracanie układu lokalnych korytarzy ekologicznych oraz ochrona przed ich defragmentacją,
- wbudowanie terenów rolnych i leśnych w obrębie korytarzy ekologicznych w ogólnodostępny system terenów otwartych i zieleni publicznej, powiązanie ich zielonymi ciągami pieszymi i rowerowymi łączącymi poszczególne miejscowości Gminy,
- utrzymanie różnorodności biologicznej,
- przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy,
- wsparcie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności poprzez ustalanie racjonalnych wskaźników w zakresie powierzchni biologicznie czynnej w dokumentach planistycznych, zapewnienie i egzekwowanie odpowiedniej retencji oraz wykorzystanie istniejącej przestrzeni i obiektów do jej rozwoju,
- tworzenie nowych oraz powiększenie już istniejących obszarów zielonych blisko obszarów mieszkaniowych,
- dążenie do realizacji zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz istniejących i projektowanych zespołów zabudowy,

- ochrona cieków wodnych, m.in. poprzez zakaz lub ograniczenie zabudowy w pobliżu zbiorników i cieków wodnych,
- ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunikacyjnego i bytowego poprzez kontrole stanu technicznego instalacji kanalizacji sanitarnej i burzowej, konserwacje urządzeń do separacji substancji ropopochodnych i osadników piaskowych, itp.
- wykorzystanie zbiorników wodnych do funkcji związanych z turystyką, rekreacją oraz sportem, z zachowaniem poszanowania środowiska przyrodniczego,
- wykorzystanie obszarów zielonych do celów turystycznych i rekreacyjnych poprzez budowę ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, budowę i utrzymanie infrastruktury rekreacyjnej,
- ochrona terenów rekreacyjnych i wypoczynku, lasów i terenów zielonych przed zabudową związaną z uciążliwą działalnością gospodarczą (zakłady przemysłowe, magazynowe i usługowe),
- nadanie funkcji edukacyjnej nowym i istniejącym obszarom zielonym oraz elementom zielono-błękitnej infrastruktury,
- ochrona powietrza i zapobieganie przekraczaniu poziomów dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych w powietrzu poprzez działania termomodernizacyjne, wprowadzanie do celów grzewczych urządzeń o wysokiej sprawności energetycznej, rozwój zielonej energii i ograniczanie niskiej emisji wynikającej z ruchu samochodowego, w tym uwzględniania zapisów dokumentów obowiązujących w woj. pomorskim takich jak: rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym.

2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

- kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklające i wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych,
- ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w szczególności wartościowych układów ruralistycznych, zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz obiektów zabytkowych,
- ochrona różnorodności i wielokulturowości dziedzictwa kulturowego regionu i dóbr kultury współczesnej,
- przystosowanie zachowanych założeń i obiektów, które utraciły swoje pierwotne funkcje, do nowych, współczesnych potrzeb, z uwzględnieniem wymogów w zakresie ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami oraz – w miarę możliwości – wykorzystujących rozwiązania w zakresie efektywności energetycznej oraz rozwiązania w zakresie adaptacji do zmian klimatu (zatrzymanie wód opadowych, przepuszczalność terenu, ogrody deszczowe i inne),
- restauracja i modernizacja techniczna obiektów zabytkowych zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków z dostosowaniem współczesnej funkcji do

wartości zabytkowej obiektów, służącej jednocześnie rozwojowi gospodarczemu i włączeniu społecznemu, - ochrona gminnych tradycji związanych z jej rolniczą funkcją.

3. Planowane kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej:

- utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy, z możliwością jej uzupełnienia,
- kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej,
- utrzymanie dominującej formy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej ze szczególnym uwzględnieniem kontroli nad charakterem zabudowy, jej intensywnością oraz rozdrobnieniem podziałów ewidencyjnych,
- wyznaczanie terenów zabudowy mieszkaniowej z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia dostępności do usług społecznych (przedszkola, szkoły, place zabaw, zieleń publiczna, usługi sportu, rekreacji i turystyki),
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi oraz otuliną biologiczną cieków wodnych
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- przeciwdziałanie konfliktom przestrzennym poprzez zachowanie równowagi pomiędzy dostępnością usług, lokalizacji terenów działalności gospodarczej i terenów produkcyjnych a uciążliwością ich oddziaływania na tereny sąsiednie,
- nawiązanie gabarytami, powierzchnią zabudowy i stylem architektonicznym nowych i przebudowywanych obiektów do istniejącej zabudowy występującej na danym obszarze,
- planowanie zabudowy wielorodzinnej z zachowaniem dużej przestrzeni dla zieleni, retencji wodnej oraz miejsc postojowych dla pojazdów i zaplecza społecznego,
- podnoszenie dostępności terenów i obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii,

4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (j.t.: Dz. U. z 2024 r. poz.1130):

Nie przewiduje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w Gminie Chotcza.

5.Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego:

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem inwestycji celu publicznego należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), oraz metropolitalnym (obejmującym obszar metropolitalny) bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, m.in.:

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego,
- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracyjnych,
- budowa, utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa, a także ustanowienie strefy ochronnej terenu zamkniętego, w tym wynikające z umów lub porozumień międzynarodowych, a także na potrzeby ochrony granicy państwowej lub zapewnienia bezpieczeństwa publicznego,
- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górniczą,
- zakładanie i utrzymywanie cmentarzy,
- ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej,
- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody,
- wydzielanie gruntów pod publicznie dostępne przestrzenie i obiekty: ciągi piesze, place, parki, a także ich urządzanie, w tym budowa lub przebudowa.

W przypadku lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego na terenie Gminy przyjmuje się w szczególności:

- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- lokalizowanie kluczowych inwestycji celu publicznego poza obszarami chronionymi, glebami wysokiej przydatności rolniczej i terenami leśnymi,

uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy,

- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu
- wykorzystanie istniejącej infrastruktury do realizacji inwestycji celu publicznego.

6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej:

W zakresie transportu i komunikacji:

- wyznaczanie w dokumentach planistycznych dróg o szerokości zapewniającej możliwość wykonania wszystkich niezbędnych do prawidłowego i bezpiecznego wykorzystania drogi elementów, jak np. chodniki, ciągi rowerowe/pieszo-rowerowe, parkingi;
- budowa ścieżek rowerowych poprawiających dostępność i obsługę komunikacyjną sołectw poprzez stworzenie ciągłego systemu komunikacji rowerowej,
- uwzględnienie zapisów dokumentów wyższego rzędu w zakresie rozwoju dróg wojewódzkich oraz transportu publicznego, tj.:

W zakresie infrastruktury technicznej i społecznej:

- kreowanie połączeń pomiędzy zabudową mieszkaniową a infrastrukturą społeczną oraz dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej i technicznej,
- dalszy rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym wodno-kanalizacyjnej, będącej podstawą do lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz związanej
  z działalnością gospodarczą,
- wyposażenie terenów w sprawny system odprowadzania i utylizacji ścieków, niezbędny przy wysokim stopniu zwodociągowania,
- utrzymywanie i poprawa jakości usług o charakterze publicznym (szkoły, przedszkola, instytucje kultury, obiekty sportowe), w tym bazy infrastrukturalnej oraz rozwój systemu opieki nad osobami ze szczególnymi potrzebami,
- kształtowanie centralnych przestrzeni publicznych w poszczególnych wsiach umożliwiających aktywność społeczną, budowę oraz umacnianie więzi społecznych
  i budowanie lokalnej tożsamości,
- tworzenie warunków dla lokalizacji instalacji urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii na poziomie aktów planistycznych (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego).

7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW.

Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW powinny być lokalizowane na gruntach klasy IV, V, VI, nieużytkach i nie powinny wpływać na poszerzenie obszaru stref ochronnych, które związane są z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu oraz użytkowaniu terenu poza granicami wyznaczonego obszaru.

Wyklucza się lokalizację takich urządzeń na gruntach I - III klasy bonitacyjnej.

W przypadku lokalizacji takich urządzeń wyznacza się następujące zasady:

- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- lokalizowanie ośrodków produkcyjnych i infrastruktury technicznej (w tym odnawialnych źródeł energii) na terenach ściśle określonych (strefy gospodarcze, strefy otwarte, strefy produkcji rolnej), z uwzględnieniem istniejących form ochrony przyrody oraz z zachowaniem bezpiecznej strefy ochronnej od zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży,
- dbałość o relacje funkcjonalno-przestrzenne z terenami sąsiednimi,
- podejmowanie działań powstrzymujących znaczne przeobrażenie krajobrazu kulturowego,
- w granicach stref ochronnych dla elektrowni fotowoltaicznych wszelkie przedsięwzięcia nie mogą przekraczać standardów jakości środowiska,
- wyłącza się obszary chronionego krajobrazu z lokalizowania elektrowni wiatrowych o mocy większej niż moc mikroinstalacji w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii.

8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:

- Do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się te przedsięwzięcia, które zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w podziale na przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz te mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W przypadku lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie Gminy należy uwzględnić:

- lokalizację w miejscach, które nie naruszają funkcjonowania korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych oraz nie przyczyniają się do niszczenia siedlisk gatunków występujących w Gminie,
- rozmieszczenie form ochrony przyrody, ograniczenia wynikające z uchwał je powołujących, planów ochrony tych obszarów oraz aktów prawa miejscowego,

realizację działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą możliwych negatywnych oddziaływań na środowisko,

- przeprowadzenie indywidualnej procedury badania wpływu przedsięwzięcia na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:

- kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy w celu ochrony kompleksów rolnych i leśnych,
- zachowanie korytarzy ekologicznych oraz siedlisk gatunków chronionych i zagrożonych,
- kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową,
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi,
- zalesianie gruntów najsłabszych, nieużytków i gruntów rolniczo nieprzydatnych,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, poprzez właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony roślin,
- zwiększanie opłacalności produkcji rolnej, poprzez polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk,
- dopuszcza się przekształcenie profilu istniejących gospodarstw rolnych na agroturystyczny, zgodnie ze wskazanymi kierunkami rozwojowymi sektora turystyki w Gminie

10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.

Obszar rewitalizacji gminy Chotcza zamieszkuje niecałe 10% mieszkańców gminy, Prawie 30% z nich to osoby w wieku poprodukcyjnym. W badaniu ankietowym, poświęconym problemom obszaru rewitalizacji (więcej w rozdz. III.3.1. Partycypacja społeczna na etapie opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji), jako dość lub bardzo istotny problem bezrobocie zostało wskazane przez prawie 79% ankietowanych. Tendencje demograficzne występujące w gminie będą powodowały dalszy wzrost obciążenia demograficznego, ponieważ w ubiegłych latach odnotowywano spadek przyrostu naturalnego, a zjawisko starzenia się społeczeństwa dotyczy całego kraju. Jednocześnie saldo migracji ulega znaczącym zmianom w kolejnych latach, więc trudno określić dalsze perspektywy w tym zakresie (dodatnie w 2020 i 2024 r., w latach 2021-2023 było ujemne). Zakłada się jednak, że podjęcie działań rewitalizacyjnych w Chotczy-Józefów – miejscowości będącej siedzibą Urzędu Gminy, punktów handlowych i usługowych, będzie pozwalało na przyciągnięcie nowych mieszkańców, również spoza terenu gminy. Niezbędne jest też zadbanie o najstarszych mieszkańców obszaru rewitalizacji – z jednej strony poprzez wzmacnianie oferty i wsparcia ze względu na stan zdrowia, a z drugiej strony – pozwalające wspierać aktywność społeczną osób sprawnych fizycznie i zainteresowanych rozwojem zainteresowań. Udział osób bezrobotnych jest na obszarze rewitalizacji prawie o połowę mniejszy niż średnio w gminie. Gmina uczestniczy w różnego projektach, które mają zwiększyć zatrudnienie jej mieszkańców, jak np. „Staże drogą do zatrudnienia na otwartym rynku pracy IV”, co przynosi wymierne efekty. Oczywiście działania tego rodzaju muszą być kontynuowane, aby ograniczyć problem bezrobocia również poza obszarem rewitalizacji. Ponadto trzeba zauważyć, że choć problem nie jest może znaczący pod względem liczby osób, które dotyka, to jednak mieszkańcy uznają go za uciążliwy. W badaniu ankietowym jako dość lub bardzo istotny problem bezrobocie zostało wskazane przez nieco ponad 52% ankietowanych. Mimo niskiego poziomu bezrobocia, liczba osób korzystających z pomocy społecznej pozostaje problemem w miejscowości Chotcza-Józefów o skali wyższej niż średnio w gminie (stanowią ponadto 11% ogółu mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w gminie). Oznacza to zatem, że duża część mieszkańców uzyskuje dochody zbyt niskie, aby móc w pełni samodzielnie funkcjonować, a także boryka się z problemami typu niepełnosprawność, uzależnienia czy bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Ubóstwo dotyczy często mieszkańców, którzy pracowali w okolicznych miastach, jak Lipsko, Kozienice czy Ożarów Mazowiecki. W trakcie przemian gospodarczych z lat 90. XX w. i restrukturyzacji takich przedsiębiorstw jak Cementownia Ożarów, Elektrownia Kozienice, SCANDIC czy Fabryka Samochodów Ciężarowych, ograniczano zatrudnienie. Często osoby, które tam pracowały nie posiadały kompetencji i kwalifikacji zawodowych, pozwalających na odnalezienie się na nowym rynku pracy. Z tego względu często podejmowały i podejmują najmniej wymagające tych kompetencji, a tym samym słabiej opłacane prace. Ponadto podstawę dochodów stanowią dochody z rolnictwa, które są zdecydowanie niższe niż z pracy najemnej. To przyczynia się do ograniczenia wydatków np. na rozwój

edukacyjny czy kulturalny dzieci i młodzieży z tych rodzin, przyczyniając się do pogorszenia ich „startu" w dorosłość. Osoby uboższe z kolei ograniczają swoją aktywność społeczną. We wspomnianym badaniu ankietowym jako dość lub bardzo istotny oceniło go prawie 31% respondentów. Ponadto wskazali jako ważne problemy: niepełnosprawność (38% ankietowanych), uzależnienia od alkoholu czy narkotyków – 45%, przemoc w rodzinie – 31%m niski poziom uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym – aż 62%. Na obszarze rewitalizacji występuje także wyższy poziom przestępczości – w 2024 r. popełniono na nim ponad 19% ogółu przestępstw z całej gminy, a wskaźnik liczby przestępstw na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji były praktycznie dwukrotnie wyższy niż w gminie. Jako istotny problem wskazuje niski poziom bezpieczeństwa prawie 31% respondentów badania ankietowego. Można to łączyć z problemami społecznymi, o których mowa powyżej (przede wszystkim z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych). Dodatkowo wysokiej przestępczości „sprzyja" fakt, że Chotcza-Józefów to największa miejscowość gminy, w której znajdują się tereny niezagospodarowane, wykorzystywane np. do spożywania alkoholu. Miejscowość nie posiada także rozbudowanej sieci oświetlenia ulicznego, co również sprzyja popełnianiu wykroczeń czy czynów karalnych, takich jak kradzieże czy niszczenie mienia. Kolejną cechą obszaru rewitalizacji jest niski poziom przedsiębiorczości (uznawany za istotny problem przez 74% ankietowanych). Oczywiście jest to częsta cecha gmin wiejskich, w których ciągle znaczny udział dochodów stanowią dochody uzyskiwane z rolnictwa. Cały powiat lipski, na którego terenie znajduje się gmina Chotcza ma charakter rolniczy, a działające tu przedsiębiorstwa to przede wszystkim firmy usługowe czy przemysłowe, jednak stosunkowo nieduże. Podobna sytuacja ma miejsce w sąsiednim powiecie zwoleńskim. Jedynie powiat kozienicki ma mniejszy udział rolnictwa, a wyższy sfery usług i handlu, przemysłu (np. drzewnego) czy energetyki. Mimo to rozwijanie przedsiębiorczości na terenie gminy Chotcza, w tym jej obszaru rewitalizacji, nie jest proste w takich warunkach gospodarczych otoczenia. Ponadto gmina i obszar rewitalizacji oddalone są od większych szlaków komunikacyjnych, co sprawia, że ich atrakcyjność dla inwestorów są mocno ograniczone. Z tych powodów na obszarze rewitalizacji może rozwijać się przede wszystkim indywidualna działalność gospodarcza. Mieszkańcy wsi Chotcza Józefów mają możliwość korzystania ze świetlicy wiejskiej na potrzeby organizacji wydarzeń kulturalnych czy prywatnych. Trzeba jednak zauważyć, że w dużej mierze ze wspomnianych wyżej powodów ich aktywność jest niewielka. Zasadnym będzie zatem organizowanie wydarzeń integrujących o różnym charakterze, dostosowanych do potrzeb różnych grup mieszkańców (odpowiadających na możliwości fizyczne ze względu na wiek czy stan zdrowia, a także na zainteresowania). To stanowić może również walor pod katem osiedlania się na obszarze nowych mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wśród młodych rodzin rosną wymagania co do oferty usług społecznych świadczonych przez samorządy – ludzie oczekują możliwości korzystania z wydarzeń rozwijających zainteresowania i pozwalających niwelować problemy np. w nauce. Stworzenie takiej oferty spowodować może, że ludzie chętnie osiedlą się na obszarze rewitalizacji

wiedząc, że ich dzieci będą mogły korzystać z takiej oferty „na miejscu", bez konieczności dowożenia do innych miejscowości, co zabiera czas i generuje wydatki. Pewien problem może stanowić brak dostępu do sieci kanalizacyjnej. Przyczynia się do zanieczyszczenia środowiska naturalnego – przede wszystkim gleb i wód. Ponadto może być czynnikiem zniechęcającym do osiedlania się dla nowych mieszkańców. Główne atuty krajobrazowe gminy Chotcza to brak przemysłu, obszary o charakterze typowo rolniczym, walory geomorfologiczne i szata roślinna. Większość gminy położona jest na wysoczyźnie o powierzchni prawie płaskiej, lekko przemodelowanej wydmami i dolinami rzecznymi. Znaczny walor przyrodniczy ma Dolina Wisły. Istniejące tereny zielone są jednak niezagospodarowane, co stanowi problem rozwojowy dla obszaru rewitalizacji według 48% ankietowanych. Na terenie gminy Chotcza znajdują się 4 obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych: kaplica murowana pw. Świętej Trójcy w Chotczy Dolnej (nr rej. 40/A/80 z dn. 26.04.1980, nr rej. 824/A/59 z dn. 28.01.1959 r., nr rej. 644/A z dn. 24.01.1972), cmentarz rzymsko-katolicki w Chotczy Dolnej (nr rej. 474/A/91 z dn. 05.11.1991), kościół parafialny pw. św. Tekli w Tymienicy Nowej (Dec. 117/2012 z 10.02.2012, nr rej. A-1060), figura Najświętszej Marii Panny przy kościele parafialnym pw. św. Tekli w Tymienicy Nowej (Dec. 37/2013 z dn. 15.01.2013, nr rej. B-340).1 Na jej terenie znajdują się również obiekty ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków (cmentarz parafialny w Tymienicy) i gminnej ewidencji zabytków. Na obszarze rewitalizacji znajdują się wyłącznie obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków (kapliczka przydrożna i dom drewniany z budynkiem gospodarczym).2 Miejscowość Chotcza Józefów położona jest na czterech obszarach archeologicznych AZP: 77-73, 77-74, 78-73, 78 74.3 Obiekty zabytkowe są problematyczne ze względu na wysokie koszt utrzymania, pozwalające na zachowanie ich walorów kulturowych. Z drugiej strony ich brak na obszarze rewitalizacji może stanowić utrudnienie dla rozwoju nowych działalności np. opartych o turystykę lokalną (ograniczenie potencjału rozwojowego). Istotny problem obszaru rewitalizacji stanowi także zła jakość powietrza spowodowana wysokim udziałem pieców opalanych węglem. Problem ten nie został wykazany w analizie wskaźnikowej, ponieważ generalnie wskaźnik ten jest bardzo wysoki dla całej gminy (82%). Chociaż wskaźnik dla obszaru rewitalizacji jest o 7 punktów procentowych niższy, to generalnie pozostaje bardzo wysoki. Prawie 30% ankietowanych wskazało zły stan powietrza jako problem obszaru rewitalizacji. Oczywiście w kontekście wysokiego poziomu ubóstwa ograniczenie tego problemu będzie bardzo trudne, jednak należy podejmować działania zmierzające do jego zmniejszenia. Zły stan powietrza stanowi zagrożenie dla stanu zdrowia mieszkańców obszaru rewitalizacji, wśród których znaczną część stanowią osoby starsze. W ich przypadku duży udział pyłów zawieszonych prowadzi do problemów z oddychaniem. Podobnie zresztą sytuacja wygląda wśród dzieci. Ponadto wzrost świadomości znaczenia jakości powietrza dla zdrowia i życia powoduje, że ludzie kierują się tym zagadnieniem, dokonując wyboru miejsca zamieszkania. Dalsza dominacja pieców opalanych węglem (a często również np. odpadami z gospodarstwa domowego) będzie sprzyjała utrzymaniu złej jakości powietrza, zniechęcając do osiedlania się na obszarze rewitalizacji. Jako walor

obszaru rewitalizacji należy wymienić niższą niż średnia w gminie ilość zinwentaryzowanego azbestu przypadającą na mieszkańca. Ciągle jednak jest to ponad 1 tona. Możliwości zmniejszenia ilości tego odpadu są ograniczone, podobnie jak w przypadku zmiany źródeł ciepła na bardziej ekologiczne. Dostępne formy wsparcia dotyczą samego odbioru i utylizacji odpadu azbestowego, jednak na barkach gospodarstw domowych spoczywa kwestia np. ułożenia pokrycia dachowego z nowoczesnych materiałów (co stanowi bardzo wysoki koszt).

10. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Na poziomie krajowym **Gmina Chotcza należy do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją**, określonych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 jako Obszary Strategicznej Interwencji. Obszary te cechuje koncentracja czynników społeczno-gospodarczych negatywnie wpływających na dynamikę ich rozwoju. Interwencja powinna przełamywać szereg niekorzystnych zjawisk społecznych i gospodarczych, w tym utrudniony dostęp do usług publicznych. Istotnym czynnikiem ograniczającym ich możliwości rozwojowe jest zła dostępność przestrzenna (transportowa) przede wszystkim do ośrodka wojewódzkiego, ale także ośrodka regionalnego, determinująca brak możliwości efektywnego korzystania z bodźców rozwojowych, generowanych przez duże ośrodki miejskie.

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWE DLA GMINY, JEŻELI TAKIE ZIDENTYFIKOWANO, WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Nie definiuje się obszarów strategicznej interwencji w Gminie Chotcza.

11. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

11.1. Wdrażanie strategii i komunikowanie o procesie wdrażania strategii

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie Strategii będzie Urząd Gminy w Chotczy. Urząd jako jednostka odpowiedzialna za powstanie dokumentu, a jednocześnie Gmina, jako główny beneficjent zaplanowanych przedsięwzięć w ramach Strategii są podmiotami, na których będzie ciążyła odpowiedzialność za zrealizowanie założeń tego dokumentu. Wdrażanie przedmiotowej Strategii będzie odbywało się na trzech poziomach:

a) Organizacyjnym,
b) Społecznym,
c) Merytorycznym.

Wdrażanie Strategii w zakresie organizacyjnym

Wdrażanie Strategii w zakresie organizacyjnym będzie dotyczyło przede wszystkim ustalenia kwestii rozpowszechniana treści i założeń Strategii wśród wszystkich podmiotów, do których odnosi się realizacja założonych przedsięwzięć oraz, na które będą miały wpływ założone cele dokumentu. W tym kontekście za proces wdrażania założeń Strategii w życie będzie odpowiedzialna Wójt Gminy Chotcza, który będzie koordynował realizację założeń Strategii przez poszczególne Referaty, pracowników Urzędu Gminy, jednostki organizacyjne będzie odpowiedzialny za rozpowszechnienie idei założonych w Strategii wśród mieszkańców gminy. W odniesieniu do tych założeń przyjęte działania w tym zakresie po stronie Gminy będą cechowały się głównymi zasadami wymaganymi przez ideę społecznego charakteru wdrażania strategii rozwoju opartych o następujące założenia:

Jawność – jedną z głównych cech jakimi powinna cechować się działalność Gminy w trakcie wdrażania Strategii jest pełna jawność prowadzonych przez siebie działań związanych z jej realizacją. Jej głównym przejawem będzie przede wszystkim intensywność działań promocyjno – informacyjnych, które zapewnią szerokie upowszechnienie informacji na temat planowanych do realizacji przedsięwzięć oraz zakładanych celów rozwoju Gminy. Jednocześnie założone działania informacyjne gwarantują jak najszerszy i najłatwiejszy dostęp wszystkich zainteresowanych mieszkańców obszaru Gminy do informacji o postępie we wdrażaniu Strategii.

Dostępność – Gmina mając na celu stworzenie oferty dla mieszkańców gwarantującej dostęp do informacji na temat procesu wdrażania Strategii wszystkich zainteresowanych osób bez względu na wiek, wykształcenie czy miejsce zamieszkania zapewni działania informacyjne opierające się przede wszystkim o najbardziej praktyczne sposoby dotarcia do mieszkańców. Zastosowane rodzaje promocji i informacji gwarantują bowiem, że każda z osób zainteresowanych potencjalnie informacjami nt. wdrażania Strategii będzie miała dostęp do tych danych. Uwarunkowania te powodują jednocześnie, że nie tylko samorząd gminy, ale również

inne podmioty z terenu gminy będą w swoich działaniach kierowały się i miały na uwadze założenia przyjęte w Strategii.

Systematyczność – przyjęte formy działań informacyjnych gwarantują systematyczność informacji docierającej do zainteresowanych odbiorców rozumianą jako stałe i ciągłe informowanie o realizacji Strategii. W tym zakresie zdecydowana większość z zaplanowanych działań informacyjnych ma charakter działań ciągłych i powtarzalnych.

Aktualność – jedną z podstawowych cech przekazywanych informacji o realizacji Strategii będzie ich aktualność. Przyjęte sposoby przekazywania informacji oraz stałe czuwanie ze strony pracowników Urzędu Gminy nad ich treścią gwarantują ich ciągłą aktualizację – zwłaszcza w przypadku np. zmian w zapisach Strategii. Kierownicy referatów czy jednostki będą mieli obowiązek przygotować projekt zmian, który będzie konsultowany z Wójtem.

Wdrażanie Strategii w zakresie społecznym

Głównym celem procesu wdrażania Strategii jest zachęcenie społeczności lokalnej do aktywnego udziału w realizacji zaplanowanych działań, które w konsekwencji przyczynią się do rozwoju społecznego i gospodarczego gminy. Z tego względu wdrażanie założeń Strategii jest oparte o jak najszerszy udział społeczności lokalnej z zachowaniem dwóch podstawowych zasad: jawności działania związanej z informowaniem mieszkańców o procesie wdrażania Strategii oraz szerokim zakresem prowadzonych działań zmierzających do uaktywnienia możliwie największej liczby mieszkańców gminy. Proces wdrażania Strategii został zaplanowany i zostanie oparty o dostępne na obszarze gminy środki komunikacji społecznej tak, aby informacje te były powszechnie dostępne dla jak najszerszej grupy osób, a ich redagowanie ze strony Urzędu Gminy jako podmiotu wdrażającego gwarantowało ich systematyczność i aktualność. W tym celu zdecydowano się na oparcie tych działań głównie o elektroniczne środki przekazu – głównie za pośrednictwem strony internetowej gminy oraz Biuletynu Informacji Publicznej. W tym zakresie formy informacji i promocji o prowadzonych działaniach będą oparte o:

Rozpowszechnianie pełnej wersji Strategii – całość Strategii będzie w formie elektronicznej udostępniana zainteresowanym osobom za pośrednictwem strony internetowej gminy.

Strona internetowa Urzędu Gminy – główną formą informowania o realizacji Strategii będzie internet. Jego coraz większa powszechność oraz możliwość szybkiego dotarcia do użytkownika powodują, że ta forma przepływu informacji będzie przez Urząd Gminy wdrażający Strategię szczególnie wykorzystywana. W tym zakresie na stronie UG będą zamieszczane aktualne informacje o procesie wdrażania założeń Strategii w życie.

Wdrażanie Strategii w zakresie merytorycznym

Aspekt merytoryczny – w aspekcie merytorycznym jednostka odpowiedzialna za całościowy proces wdrażania Strategii tj. Urząd Gminy Chotcza będzie odpowiedzialna także za koordynowanie merytoryczne realizacji celów i przedsięwzięć założonych do realizacji w ramach Strategii oraz analizę stopnia i poziomu realizacji założeń Strategii. W tym zakresie proces wdrażania będzie oparty o następujące elementy:

Realizacja założeń Strategii – w tym zakresie jednostka wdrażająca Strategię będzie odpowiedzialna za koordynowanie procesu realizacji założonych do realizacji w ramach Strategii celów i przedsięwzięć oraz weryfikację, czy realizowane na terenie gminy działania oraz całościowy proces rozwoju gminy są zgodne z założeniami Strategii.

Monitoring realizacji Strategii – w zakresie monitoringu jednostka wdrażająca będzie odpowiedzialna za systematyczny przegląd stopnia realizacji celów Strategii oraz założonych do zrealizowania wskaźników realizacji tych celów. Etap monitoringu będzie w tym kontekście stanowił wstęp do procesu aktualizacji i korekty założeń Strategii.

Aktualizacja Strategii – w wyniku prowadzonego monitoringu realizacji Strategii oraz przeprowadzonych działań o charakterze ewaluacji jednostka wdrażająca będzie miała możliwość dokonywania ewentualnych korekt w przyjętych założeniach Strategii i ich zmian w odniesieniu do cząstkowych efektów jej realizacji.

Ewaluacja Strategii – proces wdrażania Strategii zakłada przeprowadzenie corocznej ewaluacji założeń Strategii. W tym zakresie pracownicy Urzędu Gminy będą dokonywali corocznych podsumowań zrealizowanych działań i ich wpływu na realizację założeń Strategii. Końcowym etapem tego procesu będzie sformułowanie zaleceń i uwag co do dalszego procesu wdrażania Strategii. Po zakończeniu okresu realizacji Strategii przeprowadzona zostanie ewaluacja expost (dokonana z wykorzystaniem przeprowadzonych dotychczas ewaluacji rocznych) określająca całościowy poziom realizacji założeń Strategii.

11.2. Monitoring i aktualizacja Strategii

Monitoring Strategii będzie stanowił proces stałego kontrolowania, czy realizacja tego dokumentu przebiega zgodnie z założeniami, czy są osiągane cele i rezultaty określone w Strategii oraz jak przebiega proces wdrażania założeń Strategii w życie. Tym samym proces monitorowania będzie służył dostarczaniu informacji na podstawie których jednostka wdrażająca będzie mogła systematycznie dowiadywać się o występowaniu problemów i rozbieżności w realizacji przedsięwzięć i osiągnięciu celów Strategii.

System monitorowania Strategii będzie prowadzony przez jednostkę wdrażającą i będzie oparty o następujące elementy:

Analizę celów Strategii – w tym zakresie proces monitorowania będzie oparty o układ matrycy celów Strategii – głównych i szczegółowych. Odpowiednie jednostki gminy uczestniczące we wdrażaniu strategii każdego roku na etapie przygotowania raportu o stanie gminy wskażą przedsięwzięcia realizowane w minionym roku wpisujące się w określone w strategii dla danego celu kierunki działania czy działania realizowane w ramach poszczególnych przedsięwzięć. Podejście takie w znacznym stopniu ułatwi monitorowanie procesu realizacji Strategii i na każdym etapie ukaże stopień tej realizacji oraz logiczne powiązania między realizowanymi działaniami a założeniami Strategii.

Przegląd wskaźników realizacji Strategii – podobnie jak w przypadku celów Strategii tak i w zakresie wskaźników będą one weryfikowane za pomocą matrycy z celami, która wskazuje poszczególne wskaźniki planowane do realizacji w ramach każdego celu. Wskaźniki pozwolą na oszacowanie mierzalnych efektów prowadzonych działań. W tym zakresie osiągane wskaźniki będą odnoszone do wskaźników określonych na etapie planowania Strategii w odniesieniu do poszczególnych celów głównych/szczegółowych, umożliwiających wymierne określenie stopnia realizacji danego celu. W tym kontekście wskaźniki służą do weryfikacji rzeczywistych rezultatów projektu i służą do sprowadzenia stopnia wykonalności przyjętych celów Strategii.

Przegląd procedur wdrażania – przegląd procedur będzie stanowił na etapie monitorowania odniesienie do przyjętego systemu wdrażania Strategii. Przegląd procedur będzie w praktyce stanowił element oceny procesu wdrażania Strategii przez jednostkę wdrażającą. Dzięki temu procesowi uzyskane zostanie wyjaśnienie dotyczące roli, funkcji i odpowiedzialności poszczególnych instytucji i osób zaangażowanych w realizację Strategii. Plan monitoringu realizacji strategii będzie w tym zakresie oparty o raporty z realizacji tego dokumentu sporządzane corocznie w jednostce wdrażającej i zatwierdzane przez Wójta Gminy odpowiedzialnego za całościowy proces wdrażania Strategii w życie. System ten będzie oparty o analizę działań samorządu gminy i innych podmiotów zaangażowanych w realizację założeń Strategii.

11.3. Proces ewaluacji Strategii

Ewaluacja Strategii będzie oparta o realizację corocznych podsumowań zrealizowanych działań i ich wpływu na realizację założeń Strategii, czego końcowym etapem będzie sformułowanie zaleceń i uwag co do dalszego procesu wdrażania. Po zakończeniu okresu realizacji Strategii przeprowadzona zostanie ewaluacja ex-post określająca całościowy poziom realizacji założeń Strategii. Ewaluacja ex-post

dotycząca oceny efektów realizowanych przedsięwzięć i ich wpływu na realizację założeń Strategii będzie oparta o następujące założenia:

Podstawowe pytania ewaluacyjne i elementy o jakie będzie się opierała ewaluacja:

- analiza efektów działań i operacji realizowanych w ramach poszczególnych celów
  w kontekście osiągnięcia wskaźników założonych w ramach każdego celu – zestawienie zbiorcze, ukazujące w sposób ilościowy zrealizowane wskaźniki w każdym z celów,
- analiza wpływu realizacji poszczególnych działań i operacji na zrealizowanie założeń poszczególnych przedsięwzięć założonych do realizacji w Strategii - analiza ilości projektów realizowanych w ramach każdego z przedsięwzięć i ocena przedsięwzięć najczęściej oraz najrzadziej realizowanych,
- analiza wpływu realizacji poszczególnych działań i operacji na osiągnięcie założeń celów operacyjnych wyznaczonych w ramach Strategii,
- analiza wpływu realizacji poszczególnych działań i operacji na osiągnięcie celów ogólnych wyznaczonych w ramach Strategii,
- ewentualny wykaz wniosków w formie uwag i rekomendacji dotyczących lepszego osiągania celów Strategii – rekomendacje, co do możliwych korekt wskaźników, planowanych kierunków rozwoju i typów przedsięwzięć, celów, itp.

Efektem przeprowadzenia corocznej ewaluacji będzie podsumowanie przygotowane w terminie do końca I kwartału danego roku i może być zintegrowane z raportem o stanie gminy. Ewaluacja zostanie przeprowadzona przez pracowników instytucji wdrażającej (Urzędu Gminy Chotcza), którzy opracują także jego podsumowanie. Każda kolejna roczna ewaluacja w zakresie podsumowań ostatniego roku będzie zawierała także w stosunku do przedstawionych pytań i elementów ewaluacji odniesienie ich do sumy dotychczas zrealizowanych w trakcie trwania Strategii tak, że w ostatnim roku raport z ewaluacji zawierał będzie podsumowanie efektów wybranych do realizacji operacji w całym okresie wdrażania Strategii. Pozwoli to na etapie ostatniego raportu ewaluacyjnego uzyskać całkowity obraz i ocenę realizacji założeń Strategii.

Wyniki tak przeprowadzonej ewaluacji oraz opracowane podsumowania będą zawierały jako element obowiązkowy wnioski oraz rekomendacje i zalecenia, które pozwolą na generalne usprawnienie procesu wdrażania Strategii. Wnioski te będą następnie służyły jako materiał wyjściowy do opracowania zmiany założeń Strategii. Sposób wykorzystania informacji uzyskanych z ewaluacji własnej będzie dotyczył przede wszystkim:

- Analizy realizacji osiągnięcia celów określonych w Strategii – analizie zostaną przede wszystkim poddane cele, których realizacja jest zagrożona, lub które są realizowane
  w najmniejszym zakresie.

- Analiza poszczególnych kierunków wyznaczonych do realizacji w ramach zdefiniowanych celów – analizie zostaną poddane przede wszystkim te kierunki / przedsięwzięcia oraz cele,
  w ramach których realizowana jest najmniejsza liczba projektów.
- Analiza procedur wdrażania Strategii – w przypadku pojawienia się tzw. „wąskich gardeł" możliwa jest weryfikacja tych zapisów.
- Opisów wniosków - jak realizacja Strategii wpływa na rozwój społeczno – gospodarczy obszaru Gminy Chotcza.

11.4. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Jako dokumenty wykonawcze względem Strategii należy rozumieć obowiązkowe lub fakultatywne plany i programy funkcjonujące w gminie. Z uwagi na fakt, że niniejszy dokument jest zapisem intencji i kierunków rozwoju, a nie planem pracy, istnieje w razie potrzeby możliwość jego doszczegółowienia o wskazanie konkretnych projektów, które będą realizowane w ramach wyznaczonych celów Strategii, wraz z określeniem ich przybliżonego budżetu, zakresu i terminu realizacji. Tego typu doszczegółowienie mogłoby mieć charakter dokumentów wykonawczych w postaci „Programów strategicznych" przygotowanych np. na poziomie celów głównych. Programy tego typu miałyby charakter planów, zawierających szczegółowe informacje o sposobach realizacji celów Strategii, które powinny:

- obejmować krótszy okres czasowy niż sama Strategia, np. zbieżny z okresami programowania funduszy UE,
- koncentrować się na kwestiach stricte wykonawczych, wskazując wykaz projektów niezbędnych do realizacji celów Strategii, podmioty odpowiedzialne za ich realizację, szacowany budżet oraz okres realizacji,
- nawiązywać do struktury celów głównych, celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań wskazanych w niniejszej Strategii,
- bazować na wskazanych w diagnozie (w tym w wynikach badań społecznych) najważniejszych potrzebach inwestycyjnych zidentyfikowanych przez mieszkańców poszczególnych sołectw oraz Gminy,
- stanowić ważny wkład merytoryczny do opracowania Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy na kolejne lata oraz bazę dla innych dokumentów wykonawczych.

Ponadto następujące dokumenty opracowywane przez gminę powinny być spójne z niniejszą Strategią:

- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Chotcza,
- Program Ochrony Środowiska,
- Plan Ogólny Gminy Chotcza

- Wieloletnia Prognoza Finansowa,
- Program opieki nad zabytkami Gminy Chotcza
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych,
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych.

Gmina Chotcza jest obecnie w posiadaniu niektórych z ww dokumentów, a niektóre z nich są w trakcie przygotowana na dzień opracowania Strategii, stąd też należy zapewnić spójność ze Strategią przy okazji ich aktualizacji lub uchwalania w przyszłości ich nowych wersji. W tym kontekście zaleca się, aby dokumenty mające charakter wykonawczy w relacji do niniejszej Strategii, spełniały następujące założenia:

- Opracowywane/aktualizowane dokumenty należy zbadać pod kątem ich zgodności
  z zapisami Strategii, w zakresie wpisywania się w cele główne, operacyjne oraz kierunki działań;
- Dokumenty wykonawcze należy rozszerzyć o syntetyczną analizę ich zgodności
  z zapisami Strategii;
- Z uwagi na okres jaki obejmuje niniejsza Strategia dopuszcza się możliwość odstępstw od jej zapisów w kontekście założeń dokumentów wykonawczych, w takich szczegółowych kwestiach jak: terminy realizacji, źródła finansowania czy podmioty odpowiedzialne za realizację celów operacyjnych Strategii – które mogą ulec zmianie w trakcie procesu wdrażania Strategii;
- Dokumenty wykonawcze powinny uwzględniać wskaźniki osiągnięcia zakładanych rezultatów przewidzianych w nich działań, które zostały wskazane w matrycy celów

Strategii, tak aby ułatwić monitoring i ewaluację tego dokumentu w przyszłości.

12. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Do najważniejszych źródeł finansowania zamierzeń określonych w niniejszej strategii należą środki z budżetu Gminy Chotcza, jak również środki sukcesywnie pozyskiwane przez Gminę ze źródeł zewnętrznych. Szczególne znacznie odgrywają środki finansowe pochodzące z budżetu państwa, środki przewidziane w Krajowym Planie Odbudowy oraz w programach europejskich.

Gmina korzysta z nich aplikując o dotacje bezpośrednio lub poprzez instrument terytorialny RLKS (Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność). Znaczące środki dla gmin wiejskich dostępne są także ze środków przeznaczonych na Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR), który jest podstawowym instrumentem finansowym do przeprowadzania zmian strukturalnych i inwestycyjnych na terenach wiejskich. Dla Gminy zarówno środki z FEP jak i PS WPR będą dostępne m.in. za pośrednictwem Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Dorzecze Słupi w postaci instrumentu RLKS (Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność).

Przywołane mechanizmy finansowania rozwoju wraz ze środkami własnymi gminy stanowią zasoby, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Chotcza na lata 2027-2036. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych Gminy Chotcza.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem bytowskim oraz województwem pomorskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczane będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zobowiązań polegających na wykorzystania tzw. instrumentów zwrotnych jako źródeł finansowania inwestycji wartość wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinna uwzględniać uwarunkowania obsługi dodatkowych zobowiązań gminy.

Łączna wartość nakładów finansowych, które Gmina zamierza przeznaczyć na realizację wyznaczonych w Strategii kierunków działań w latach 2026-2029 wynosi

około 35 mln zł. Ze względu na m.in. trudności w prognozowaniu wysokości kwot w kolejnych budżetach oraz bardzo ograniczoną informację na temat naborów do programów krajowych, określenie ilości niezbędnych środków na lata 2030-2036 będzie mogła zostać oszacowana po uchwaleniu Strategii.